

IGUALTAT DE GÈNERE: EL VERITABLE SIGNIFICAT DEL FEMINISME

Pseudònim: Rainy Day Rowling

IGUALTAT DE GÈNERE:
EL VERITABLE SIGNIFICAT DEL
FEMINISME

Pseudònim: Rainy Day Rowling

“If particular care and attention is not paid to the ladies,
we are determined to foment a rebellion,
and will not hold ourselves bound by any laws
in which we have no voice or representation.”

— **Abigail Adams, *The Letters of John and Abigail Adams***

RESUM:

Objectius:

La finalitat d'aquest treball de recerca ha estat aprofundir en els coneixements sobre el feminisme, descobrir què sap la població actual envers el tema, i ensenyar a les joves generacions com aconseguir una igualtat de gènere vertadera.

Mètodes:

En primer lloc, es va extraure informació d'alguns llibres i pàgines web sobre la definició dels conceptes de feminisme i igualtat de gènere.

A continuació, es van enquestar persones de diferents edats i sexes, per revelar quin coneixement tenien sobre la temàtica. Aquesta enquesta es va complementar amb un grup de discussió on es va opinar i debatre sobre el feminisme. El següent pas va ser el disseny d'una xerrada educativa creada per l'autora amb la finalitat de promoure la igualtat de gènere. Finalment, es va realitzar una entrevista a una dona catalana experta en la matèria.

Conclusions:

Aquest projecte va mostrar que la societat té una clara manca d'informació sobre els conceptes de feminisme i igualtat de gènere, però també va provar que el concepte pot ser comprès pels joves si reben una bona formació al respecte.

ÍNDEX:

1.- Introducció	7
1.1.- Hipòtesi.....	7
1.2.- Motivació.....	7
1.3.- Objectius.....	7
2.- Feminisme	8
2.1.- Definició.....	8
2.2.- Història i moviments.....	8
2.3.- Corrents.....	12
2.4.- El moviment feminista en l'actualitat.....	14
3.- Personatges	15
3.1.- Simone de Beauvoir.....	15
3.2.- Emma Watson.....	16
3.3.- Malala.....	17
3.4.- Michael Messner.....	18
4.- Per què necessitem el feminisme?	20
4.1.- Minories Socials, LGBT.....	20
4.2.- Països desenvolupats.....	21
4.3.- Països empobrits econòmicament.....	22
4.3.1.- El feminisme a Sud Amèrica.....	24
4.3.2.- El feminisme a Àfrica.....	25
5.- Metodologia	26
6.- Creació d'una xerrada sobre feminisme	30
7.- Anàlisi de les dades	37
7.1.- Què s'entén per feminisme?.....	37
7.2.- Qüestionant dels rols de gènere tradicionals.....	39
7.3.- Les desigualtats.....	41
7.4.- La intervenció a l'aula.....	44
8.- Conclusions	45
9.-Bibliografia i webgrafia	46
9.1.- Font de les imatges.....	48
10.-Annexes	49
10.1.- Annex 1: Enquestes.....	49

10.2.- Annex 2: Gràfics enquesta.....	50
10.3.- Annex 3: Transcripció del grup de discussió.....	53
10.4.- Annex 4: Entrevista.....	57
10.5.- Guió xerrada feminisme.....	64
10.6.- Enquesta xerrada.....	68

1.- INTRODUCCIÓ:

1.1.- Hipòtesi:

La igualtat de gènere és la idea que els homes i les dones han de rebre les mateixes oportunitats en els diferents àmbits de la vida; ja sigui professionalment, personalment, políticament... És important que l'aconseguim perquè tan homes com dones puguem gaudir d'una llibertat plena i per poder viure una vida feliç fent el que ens faci feliços. La hipòtesi que vull demostrar en aquest treball és que la majoria de les persones no saben què és el feminisme i no estan a favor del moviment perquè es troben faltats d'informació sobre el tema. És a dir, que la societat en general descarta el moviment feminista -que al final és un dels camins més ràpids per arribar a la igualtat de gènere- perquè no tenen coneixements sobre el tema i perquè el nom fa que no interpretin adequadament l'objectiu del moviment.

1.2.- Motivació:

La meva motivació a l'hora de decidir fer aquest treball sobre el feminisme abans que qualsevol altre tema, és que crec que és un dels temes més importants en la societat actual i, a la vegada, és un tema sobre el qual la gent en té molt poca informació. És a dir, tothom sap que la desigualtat de gènere existeix però poca gent sap de moviments i accions que poden ajudar a arribar a la igualtat entre sexes. A més a més, és un tema que m'atreu personalment.

1.3.- Objectius:

Els objectius d'aquest treball són aprofundir en els coneixements sobre el feminisme, definir clarament el terme, descobrir què sap la població actual sobre el tema i quines accions es poden dur a terme des de les escoles per tal de consolidar aquest moviment en la societat.

2.- FEMINISME:

2.1.- Definició:

Segons el DIEC (Diccionari Institut d'Estudis Catalans) el feminisme és el moviment social que denuncia la submissió tradicional de les dones als homes i promou l'equiparació de drets entre els dos gèneres. Aquesta és una definició molt poc estesa tenint en compte tots els temes que comprèn el feminisme però és podria dir que aquest és el seu principal objectiu.

Si volem aprofundir una mica més en la definició podríem dir que:

Entenem per feminisme aquell moviment social i polític que promou, defensa i lluita per la igualtat de drets i deures entre homes i dones. Dit d'un altra manera, el feminisme lluita per l'eradicació de tota discriminació social per motius de gènere. El feminisme no defensa la superioritat de la dona sobre l'home, és a dir, no és com el masclisme però al revés, sinó que el valor que guia aquest moviment social fins als nostres dies, és la igualtat.

Com diu Nuria Varela (2005:5) en el seu llibre *Feminismo para principiantes*, “el feminisme ha estat molt sovint rebutjat i això és degut a que el feminisme qüestiona l'ordre establert.[...] També és un discurs polític que es basa en la justícia, [...] és una teoria i pràctica política articulada per dones que després d'analitzar la realitat en la que viuen prenen consciència de les discriminacions que pateixen per la raó única de ser dones i decideixen organitzar-se per acabar amb elles, per canviar la societat.”

2.2.- Història i moviments:

Els primers moviments feministes “moderns” es van donar al segle XVIII immediatament després de la independència dels EEUU, de la Revolució Francesa i de les altres revoltes burgeses l'objectiu de les quals era aconseguir la igualtat jurídica, de les llibertats i dels drets polítics. Des d'aquest període fins

a finals del segle XIX es va desenvolupar l'anomenada primera onada feminista.

Poc després d'aconseguir tots els objectius de les revoltes es va crear una gran contradicció ja que tots els drets aconseguits a través de les protestes no s'aplicaven a les dones i elles havien estat el 50% de la població que havia lluitat per la causa. Així que el feminisme va néixer com una protesta contra la marginació de les dones.

Més tard, durant el regnat de Luis XVI, rei de França durant el segle XVIII, es va escriure el pròleg de la revolució. Totes les classes socials es van reunir per exposar les seves queixes al Rei i així trobar una solució. Un cop més la dones van ser excloses i van decidir fer la seva pròpia llista de queixes. Després van decidir anomenar-se a elles mateixes "El Tercer Estat del Tercer Estat". Al 1792, Mary Wollstonecraft¹ va redactar en poques setmanes la famosa "Reivindicació dels drets de la Dona" on es demanava una educació per les dones semblant a la dels homes per poder ser independents econòmicament.

Durant el segle XIX, les dones van patir discriminacions de caire polític, ja que no podien votar ni presentar-se a eleccions; educatives, ja que hi havia un gran analfabetisme entre el sexe femení perquè no tenien accés a estudis superiors; econòmiques, perquè no podien tenir propietats, fer negocis, demanar crèdits i moltes altres coses i; finalment, jurídiques, a causa de les limitacions que tenien al codi civil i penal.

Els moviments feministes que més es van expandir al segle XIX van ser el liberal i el socialista. El feminisme liberal (que es va donar principalment a Gran Bretanya i a USA) era un feminisme reformista molt influït pel liberalisme i per Stuart Mill. El feminisme socialista es va donar en el cercles de socialisme

¹Mary Wollstonecraft: activista, filòsofa i escriptora de novel·les, tractats i literatura infantil entre d'altres, coneguda per ser l'autora de la *Vindicació dels drets de la dona* (1792). Es considerada una de les precursoras de la filosofia feminista.

utòpic² a França i Gran Bretanya, i es considerava que tan sols el socialisme i no el moviment Burguès d'igualtat de drets, podria millorar la vida de les dones.

Les característiques principals de la primera onada feminista van ser:

- El debat es centrava en la igualtat de la intel·ligència i la reivindicació de la educació.
- Els autors clau van ser Poullain de Barre, Olympe de Goges i Mary Wollstonecraft.
- Els drets de la dona van començar a estar presents en les tribunes polítiques i intel·lectuals.

La segona onada va començar a finals del segle XIX, quan es va expandir el feminisme catòlic (sobretot per França i Alemanya). Era un feminisme més solidari que proposava canvis a favor de les dones en la vida personal, familiar i social sense tenir en compte si era en els àmbits privats o públics. Aquest moviment deia que els avanços feministes i la atenció de la maternitat i la família havien de ser compatibles.

També, com és sabut, els drets polítics (en especial el dret a vot) van ser una de les peticions fonamentals del primer feminisme i van donar nom a les "sufragistes". L'accés a l'educació secundària i superior va ser una de les altres peticions que va ser aconseguida a finals del segle XIX (primer a EEUU i, després a Europa).

Altres peticions van ser de caire professional, familiar o sexual com el dret al divorci o al control de natalitat. En aquests últims temes però, hi va haver diferents opinions entre les pròpies feministes.

Les característiques principals de la segona onada van ser:

- Va començar amb la Declaració de Sèneca Falls, al 1848. Entre 100 i 300 homes i dones es van reunir a EEUU prenent com a base la

²Socialisme utòpic: grup de doctrines i corrents del pensament corresponents al primer socialisme que sorgeixen al segle XIX a Europa i intenten solucionar els problemes causats per el liberalisme i la industrialització.

declaració d'Independència nord-americana i van reclamar la independència de les dones sobre els seus familiars i marits.

- A Anglaterra van aparèixer les sufragistes, liderades per Emmeline Pankhurst i el debat sobre el sufragi universal es va fer cada vegada més intens.
- Van continuar, de forma paral·lela al dret de vot, les reivindicacions sobre l'accés a l'educació i a partir de 1880 algunes dones ja van ser acceptades a les Universitats.

Ja durant el segle XX la polèmica i l'educació de les dones va estar present en debats polítics, reunions literàries, diaris, etc. Eren freqüents les discussions sobre el paper de la dona, la seva capacitat intel·lectual, els riscos de proporcionar-les-hi una educació similar a la dels homes, la impossibilitat que tenien sobre alguns treballs i molts altres punts. La societat va participar amb interès en aquesta polèmica i van sorgir iniciatives noves.

La tercera onada de feminisme es va donar en els anys seixanta-setanta-vuitanta. Va renéixer com un moviment més radical després d'un període de calma degut a que el feminisme havia quedat en segon pla a causa dels desastres de les Guerres Mundials i que en haver aconseguit el dret a vot al 1939, uns dels objectius principals, les queixes van disminuir en gran mesura.

Una de les figures clau d'aquesta tercera onada va ser Simone de Beauvoir³, una pensadora i novel·lista francesa que va representar un paper molt important en la reivindicació dels drets de la dona.

Reivindicava un canvi de valors i que la justícia legislés aspectes que abans eren considerats "privats". Les principals característiques de la tercera onada van ser:

- Van començar amb les revolucions dels anys 60 fins l'actualitat, tot i que també es considera que acaba als anys vuitanta.

³Simone de Beauvoir va escriure *El segundo sexo* (1949). Va fundar junt a altres feministes la *Lliga dels drets de la dona*.

- Hi havia una lluita contra la dona com a estereotip sexual en els medis de comunicació, l'art i la publicitat.
- Es demanava l'abolició del patriarcat: van prendre consciència que més enllà del dret a vot, l'educació i altres objectius aconseguits per les primeres feministes, era l'estructura social la que provocava desigualtats i seguia beneficiant al sexe masculí (encara es creu ara).
- Lema: "The personal is political", és a dir, el personal és lo polític. Van entrar en el debat la sexualitat femenina, la violència contra la dona, la salut femenina, l'avortament o la contracepció entre altres.

2.3.- Corrents:

El feminisme es un moviment molt extens i com a tal té una gran varietat de corrents. A continuació trobarem la definició de les corrents més importants per entendre els diferents punts dels seus integrants.

FEMINISME RADICAL: aquest corrent feminista sosté que l'arrel de totes les desigualtats en totes les societats existents fins ara ha estat el patriarcat. El feminisme radical es centra en les relacions de poder que organitzen les societats i que donen privilegis als homes per damunt de les dones.

Aquest corrent vol enderrocar el patriarcat mitjançant l'oposició dels rols de gènere que han estat imposats a les dones. Fent això volen reorganitzar la societat fins que el patriarcat desaparegui i així aconseguir una societat igualitària.

FEMINISME DE LA IGUALTAT O IL·LUSTRAT: és el moviment que arranca de la reclamació històrica de la dona en els segles XVII i XVIII. Aquest corrent reivindica que el dret a que les dones siguin reconegudes en igualtat als homes.

Denuncia que la creació de les diferències de gènere imposades per una raó patriarcal no són raons naturals com ens fan creure sinó que són raons socials i culturals.

FEMINISME DE LA DIFERÈNCIA: el feminisme de la diferència opta per identificar i defensar les característiques pròpies de les dones. Argumenta que el lloc que ocupem al món i que ens “defineix” no està únicament determinat pel lloc que ens ofereix la societat sinó també pel nostre cos de dona amb la seva estructura i els seus cicles que d’alguna manera condicionen la nostra mirada sobre el món.

ECOFEMINISME: diu que l’ordre patriarcal estableix una situació de dominació i explotació cap a les dones i la seva naturalesa. El patriarcat fa ús de la biologia per situar a les dones en una proximitat a la naturalesa mentre que els homes són identificats amb la raó creant així aquesta relació de desigualtat.

FEMINISME SOCIALISTA: aquest corrent diu que la societat de classes i les diferències de gènere han de ser eradicades perquè les dones puguin decidir lliurement sobre la seva vida. Des del feminisme socialista es treballa en la demolició del capitalisme (ja que aquest va íntimament relacionat amb el patriarcat) i la implantació del socialisme com una manera d’aconseguir una societat igualitària

FEMINISME ANARQUISTA O ANARCO-FEMINISME: els feministes anarquistes veuen en el patriarcat una manifestació del autoritarisme i per això pensen que la lluita contra aquest és una part essencial de la eliminació de l’Estat perquè Estat i patriarcat es basen en la absència de llibertat i relacions socials involuntàries.

CIBERFEMINISME: és la cooperació entre dona, màquina i noves tecnologies. Els seus objectius són la lluita del ciberespai, el disseny industrial i la educació; és a dir, tots aquells camps en els que el procés tecnològic presenta alguna característica sexista.

2.4.- El moviment feminista en l'actualitat:

La lluita per la igualtat iniciada fa segles no ha acabat. Encara segueixen existint moltes discriminacions, algunes més explícites que d'altres que han de ser eliminades.

Ningú negarà que en una bona part del món, les dones tenen moltes oportunitats per accedir a l'educació, al món laboral i a participar en política. També han aconseguit alts llocs en empreses i al govern, incloent la presidència com els casos d'Anglaterra, Índia, Nicaragua i altres. Tanmateix, aquest països, a part de ser minoritaris en el món, encara hi trobem micro masclismes i masclismes.

No només pel fet de que ja hem avançat una mica, s'ha de pensar que ja hem aconseguit la igualtat i que no fa falta lluitar més. Les desigualtats segueixen existint en molts altres temes com el salari, la violència domèstica (ja que la majoria de víctimes són dones), política i molts d'altres.

A més, el paper dels rols tradicionals tampoc ajuden gens a l'hora d'intentar aconseguir igualtat de gènere. Normalment, les dones tenen la major responsabilitat en les feines de casa i si tenen fills petits i treballen, poden trobar-se amb el problema de la falta d'una política de guarderies públiques cosa que les obliga a fer una doble o inclús triple jornada.

El que esta clar és que el treball dels grups i associacions feministes és imprescindible i que la societat necessita que segueixin conscienciant a la gent de la importància d'aquesta causa.

3.- PERSONATGES:

Per poder entendre el feminisme des d'una visió més social és interessant conèixer l'opinió de diversos personatges relacionats amb el tema. Per això s'ha escollit a les següents persones: una dona influent a la història del feminisme, Simone de Beauvoir; una persona que repercuteix en el moviment feminista d'avui en dia, Emma Watson; una jove que promou a nivell mundial l'educació de les dones de països subdesenvolupats, Malala; i un sociòleg que escriu llibres sobre gènere explicant el feminisme des d'un punt de vista masculí, Michael Messner.

Tots 4 integren el concepte del feminisme des de perspectives molt diferents:

3.1.- Simone de Beauvoir:

Simone de Beauvoir va néixer a París el 1908 i va morir a París al 1986. Va ser una pensadora i novel·lista francesa, representant del moviment existencialista ateu⁴ i una figura molt important en la reivindicació dels drets de la dona.

Era filla de burgesos i sempre va destacar per la seva capacitat en els estudis.

Es va graduar en filosofia i es va dedicar a la docència fins 1943. La seva primera obra va ser la novel·la *La Invitada* (1943), a la que va seguir *La sangre de los otros* (1944).

Va participar intensament en els debats ideològics de l'època convertint-se així en una figura d'importància.

Simone de Beauvoir. Figura 1

⁴El moviment existencialista ateu va ser un moviment filosòfic que negava l'existència de Déu i per tant, deia que l'ésser humà existeix per la seva pròpia naturalesa i no perquè Déu ens hagués creat.

Al 1949 va publicar el que sens dubte seria un dels seus llibres més famosos, *El segundo sexo*. Aquest va significar un punt de partida teòric per diferents grups feministes i es va convertir en una obra clàssica del pensament contemporani. En aquest llibre va explicar la condició social de la dona i va analitzar les diferents característiques de l'opressió masculina. Afirmava que al ser exclosa dels processos de producció i confinada a les tasques domèstiques i a les funcions reproductives, la dona perdia tots els vincles socials i la possibilitat de ser lliure.

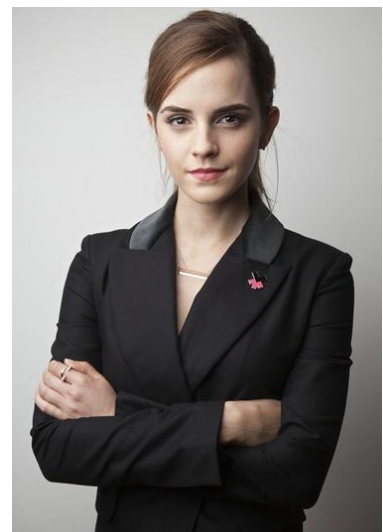
També deia que la lluita per la emancipació de la dona era diferent i paral·lela a la lluita de classes i que el principal problema per les dones era econòmic i no ideològic.

Frases destacades:

- *“One is not born a woman, but becomes one”*: “Una persona no neix dona sinó que es converteix en una”.
- *“Society, being codified by man, decrees that woman is inferior; she can do away with this inferiority only by destroying the male’s superiority”*: “La societat, codificada pels homes, dicta que les dones són inferiors; la dona pot acabar amb aquesta inferioritat només destruint la superioritat masculina”.

3.2.- Emma Watson:

Emma Watson és una actriu britànica coneguda pel seu paper d'Hermione a la saga *Harry Potter*. Des de fa tres anys ha estat molt involucrada en projectes feministes i ha col·laborat sobretot amb una associació anomenada *#HeForShe* que busca la igualtat de gènere. Al juny de 2014, ara fa ja tres anys, l'Emma va ser nominada Ambaixadora de bona voluntat de l'ONU per les dones. Poques setmanes més tard va fer un discurs durant una de les trobades sobre feminisme que ha estat reproduït més de

Emma Watson. Figura 2

7.500.00 vegades a tot el món⁵.

Recentment ha obert un grup de lectura en una aplicació anomenada *Goodreads*, que és una aplicació destinada a la ressenya i lectura de llibres, on cada mes tria un llibre de caire feminista i en acabar-lo en fa un comentari amb els aprenentatges que n'ha tret perquè la gent pugui reflexionar. Recentment ha anunciat que es prendrà un any sabàtic on deixarà d'actuar per poder aprofundir els seus coneixements sobre feminisme. Avui en dia ella exerceix una gran influència sobre aquest tema.

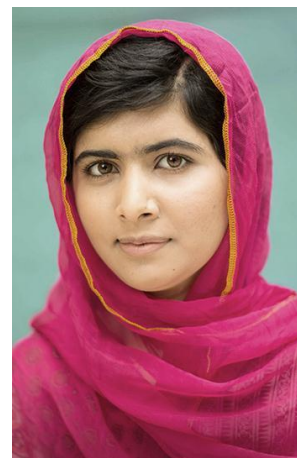
De fet, fa molt poc, el 10 d'octubre de 2016, va anar a Malawi on es va reunir amb els diferents caps d'estat que fa tan sols un any van aconseguir crear una llei que prohibia el matrimoni de les noies menors de 18 anys. Tot i així encara n'hi ha que no ho compleixen i l'Emma ha estat protestant per a aconseguir que es segueixi aquesta llei.

Frases destacades:

- *"The more I have spoken about feminism, the more I have realized that fighting for women's rights has too often become synonymous with man-hating. If there is one thing I know for certain, it is that this has to stop":* "Com més parlo sobre feminisme, més m'adono que lluitar pels drets de les dones ha estat massa sovint sinònim d'odiar als homes. Si hi ha una cosa que sé segur és que això ha d'acabar."
- *"If not me, who? If not now, when?":* "Si no jo, qui? Si no ara, quan?" referint-se a fer alguna cosa per arribar a la igualtat de gènere.

3.3.- Malala:

Malala és una noia Pakistanesa de 18 anys. Temps endarrere, ella tenia el privilegi d'assistir a una escola femenina i rebre una educació. Desafortunadament, en el seu país hi ha una banda de talibans que obliguen a tancar les escoles femenines perquè les noies no puguin estudiar.

Malala. Figura 3

⁵Enllaç al vídeo del discurs de la ONU fet per Emma Watson:
<https://www.youtube.com/watch?v=gkjW9PZBRfk>

El pare de la Malala era i és el director d'una d'aquestes escoles i els talibans l'havien amenaçat varies vegades perquè la tanqués. Ell s'hi va negar i el 9 d'octubre de 2012 aquest grup va enviar un noi perquè matés a la Malala. Aquell noi va disparar-li un tret al cap però ella va sobreviure.

Després d'hores al quiròfan es trobava en recuperació i ningú es podia imaginar la repercussió que tindrien aquells esdeveniments. Pocs dies després, ella va gravar un vídeo explicant el que li havia passat i on deia que perdonava als seus agressors ja que no volia viure en l'odi. La història de Malala es va fer famosa mundialment i en poc temps ja havia recorregut mig món per parlar sobre la desigualtat de gènere en els països subdesenvolupats. Finalment, al 2014 amb tan sols 17 anys es va convertir en la persona més jove de la història en rebre un Premi Nobel de la Pau.

Frases destacades:

- *“Let us remember; one book, one pen, one child, and one teacher can change the world”*: “Recordem; un llibre, un bolígraf, un nen i un professor poden canviar el món”.
- *“I believe it’s a woman’s right to decide what she wants to wear and if a woman can go to the beach and wear nothing, then why can’t she also wear everything?”*: “Crec que és la dona la que té dret a vestir-se com vulgui i si una dona pot anar a la platja i no portar res per què no pot portar-ho tot?”

3.4.- Michael Messner:

Michael Messner és un sociòleg nord-americà. Les seves principals àrees d'investigació són el gènere (sobretot enfocat des de la part masculina) i la sociologia de l'esport. És autor de diferents llibres i dona conferències sobre violència de gènere.

Michael Messner. Figura 4

Messner ha analitzat el moviment feminista des de la perspectiva masculina des dels anys setanta. Aquestes investigacions s'han centrat en les respostes personals i polítiques del sexe masculí cap al feminisme.

La seva última contribució al moviment ha estat el seu llibre *SomeMen: FeministAlliesandtheMovement to End ViolenceAgainstWoman*⁶ que tracta sobre els actes que han dut a terme els homes al llarg dels anys per ajudar a arribar a la igualtat de gènere.

A més, Michael Messner creu diu que està en els interessos dels homes donar suport al feminisme i acabar amb el sexisme. En un article seu de 2004 "On PatriarchsandLosers: RethinkingMen'sInterests"⁷ Messner explora el concepte "els interessos dels homes" on discutia si existeixen o no un interessos masculins universals i quin paper juguen aquests en el feminisme als EEUU.

Frases destacades:

- *"There is a continuing marginalization, or downright ignoring, of women's sports by the media, and a lot of that has to do with the choices that TV producers and newspapers editors keep making, preferring to play it safe rather than lead a gender revolution."*: "Hi ha una marginació continuada i francament ignorada dels esports femenins en els medis de comunicació i la major part d'aquest problema é a veure amb els productors de les televisions i dels diaris que prefereixen seguir segurs en comptes de liderar una revolució de gènere".
- *"Seeing women and men playing together and competing together begs the question What do we value as a culture"*: "El veure homes i dones jugant i competint junts ens fa plantejar la qüestió Què valorem com a cultura?".

⁶Michael A. Messner, Max A. Greenberg & Tal Peretz (2015) *Some men: Feminist allies and the movement to end violence against women*. Oxford University Press.

⁷ Berkeley Journal of Sociology, Vol. 48, rethinking gender (20014), pp. 74-88

4.- PER QUÈ NECESSITEM EL FEMINISME?

Tot i que en els últims anys la gent ha començat a prendre consciència sobre què és el feminisme, encara és un moviment molt necessari i m'agradaria exposar unes quantes raons sobre perquè encara el necessitem. És una llista per reflexionar tot el que encara hem de canviar per viure en un món millor.

- Encara necessitem el feminisme perquè estem ensenyant a les dones què fer en cas que les vulguin violar en comptes d'ensenyar a la gent que les dones no són objectes sexuals.
- Encara necessitem el feminisme perquè assumim que les nenes han de jugar amb nines i els nens amb cotxes en comptes de deixar-los triar.
- Encara necessitem el feminisme perquè a la Índia o a la Xina donar a llum a una nena suposa una desgràcia i moltes vegades les abandonen per no haver de fer-se càrrec d'elles.
- Encara necessitem el feminisme perquè en molts països les dones cobren menys per fer la mateixa feina que un home.
- Encara necessitem el feminisme perquè moltes dones senten por caminant soles de nit pel carrer.
- Encara necessitem el feminisme perquè hi ha dones que encara no tenen dret a conduir ni a votar a molts llocs del món.
- Encara necessitem el feminisme perquè 200 nenes de Nigèria van ser capturades només perquè estudiaven.

4.1.- Minories socials, LGBT:

Per què els drets LGBT són també un assumpte feminista?

Perquè el feminisme té en compte el rols de gènere i vol acabar amb la heteronormativitat –la idea que la societat dicta que l'heterosexualitat és normal i en algun sentit és requerida com a forma d'execució dels rols de gènere-. Una societat heteronormativa diu als homes que han de sentir-se atrets

romànticament i sexualment cap a les dones i que les dones han de sentir el mateix però a l'inrevés.

Una de les principals preocupacions del feminisme és que el sexe i el gènere no han de ser forçats. La societat no hauria d'intentar imposar un rol particular de gènere a ningú.

La discriminació contra el col·lectiu LGBT és una forma de discriminació basada en el gènere i la sexualitat. Aquesta es veu des del punt de vista legal (sobre els seus drets com per exemple, el dret al matrimoni), o des del social (s'espera d'ells que visquin d'una determinada manera aplicant els rols de gènere heterosexuales).

4.2.- Països desenvolupats:

Molta gent decideix no tractar el tema de la igualtat de gènere amb la importància que es mereix ja que tenen el privilegi de viure en un país desenvolupat i tenen l'habilitat de no fixar-se en la resta de països del món, de manera que creuen que és un assumpte que ja fa dies que està solucionat, quan no es així ni de lluny.

Està clar que els països empobrits econòmicament es troben molt lluny d'aquesta desitjada igualtat però en els països del primer món encara hi ha un gran camí per recórrer.

A USA, per cada dolar guanyat per un home, una dona guanya 75 cèntims de dòlar –per la mateixa feina- i això suposant que sigui una dona de nacionalitat americana i blanca. Si és negra, llatina, mare soltera, etc, aquests 75 cèntims es veuen reduïts ràpidament a quantitats miserables.

També hi ha una situació de desigualtat en la representació política. La majoria de senadors i ministres són de sexe masculí i tot i que cada vegada són més les dones que poden accedir a aquests càrrecs, les proporcions home-dona segueixen sent molt desiguals.

A més, hi ha infinitat d'altres factors als països desenvolupats que demostren que el masclisme encara està instaurat en els fonaments de les nostres societats com són l'educació, el repartiment de les tasques de la llar, l'educació dels fills, etc que ens fan preguntar si realment som tan avançats i moderns com diem ser.

4.3.- Països empobrits econòmicament:

Les dones del segle XXI es troben molt discriminades per la societat i encara que al nostre país no ens n'adonem gaire, el sexe femení sofreix brutals exclusions i injustícies arreu el món en moltes de les àrees bàsiques. Aquests en són alguns exemples:

- SALUT: el risc de mortalitat d'una mare és molt diferent entre els països desenvolupats i els subdesenvolupats. A Àfrica, per exemple, la probabilitat que una dona mori per causes relacionades amb l'embaràs és de 1 entre 16. A Àsia, 1 de 165 i a Europa 1 de 1400.
En el referent al SIDA, actualment les dones són quasi la meitat de tots els casos; són les noies joves violades per homes (sobretot en països subdesenvolupats) les que tenen major risc de contagi. Estudis recents han demostrat fa poc que l'esperança de vida dels països desenvolupats ha augmentat (en lo referent al SIDA) mentre que la dels del tercer món ha disminuït dràsticament.
- FEINA: excepte a Nord-Àfrica i l'oest d'Àsia, les oportunitats laborals de les dones han anat augmentant en els últims anys.
Aquestes oportunitats s'han engrandit gràcies als treballs autònoms, a temps parcials i que es fan des de casa però a la vegada, tenen falta de seguretat, baixos ingressos i pocs beneficis. Encara hi ha molts problemes a l'hora de combinar la vida de casa amb la feina i és necessari trobar una solució per aconseguir la total adaptació de les dones al mercat laboral.
- DRETS HUMANS I PODER POLÍTIC:

Drets humans: un dret tan fonamental com la presa de decisions sobre el teu cos es veu vulnerat a molts països africans on el nombre de nenes amb mutilació genital no baixa. Ja són més de la meitat de les dones i nenes les que han patit aquesta pràctica en l'actualitat. A més, moltes vegades, quan les noies comencen a entrar en la pubertat se'ls hi lliga una peça de roba molt apretada als pits per endarrerir o disminuir el seu creixement i així evitar que les violin.

Els abusos físics i sexuals afecten a milions de dones tan joves com adultes a tot el món tot i que els casos denunciats són pocs.

Poder polític: Les dones es troben poc representades als governs, on la majoria de components són de sexe masculí.

- **EDUCACIÓ I COMUNICACIÓ:** Avui en dia la diferencia entre sexes en quant a l'escolarització pràcticament no existeix als països primer-mundistes però a l'Àfrica i Àsia és un tema molt important ja que molts nens (majoritàriament nenes) no estan escolaritzades. Sigui per el motiu que sigui, que la família no tingui diners, que la nena hagi de treballar, que no necessiti educació perquè s'haurà de dedicar a les feines de la llar (...), això és inacceptable i hem de fer tot el possible per canviar-ho. Tot i així, en els països desenvolupats també hi han noies que abandonen els estudis abans d'hora per cultura, com l'ètnia gitana. Però com bé diu la famosa frase d'Agnes Cripps, "Educad un hombre y educaréis a un individuo. Educad una mujer y educaréis una generación."
- **POBLACIÓ I FAMÍLIA:** actualment les dones es casen més tard als països primer-mundistes però encara hi ha més de 22 països al món on les noies es casen entre els 15 i 19 anys. A més, normalment es casen amb homes molt més grans que elles i tenen moltes probabilitats de morir durant el part. El nostre objectiu hauria de ser que les noies puguin triar a quina edat casar-se i , el més important, si volen o no casar-se.

4.3.1.- El feminisme a Sud Amèrica:

A finals de la dècada dels seixanta, una generació de dones joves van donar origen als moviments feministes a EEUU i a Europa. Influenciades per aquestes experiències i per el contacte amb la literatura que provenia dels països centrals, moltes llatinoamericanes (sobretot les de classe mitja) van iniciar la formació de grups de reflexió i activismes pels drets de la dona.

El sorgiment d'aquests grups es va donar en un moment de radicalització de la lluita de classes, que, al continent, es va manifestar en l'ascens obrer i popular les expressions més destacades dels quals van ser els cordons industrials xilens, el "cordobazo" a Argentina, les mobilitzacions estudiantils a Mèxic, etc.

L'expressió massiva i movimentista a nivell regional, van ser les trobades feministes que s'organitzaven cada dos anys al principi i cada tres, més tard. Durant aquestes trobades s'expressaven els avanços feministes, les estratègies compartides, els conflictes i els discursos.

A mitjans dels setanta, però, els règims dictatorials van impedir el desenvolupament dels moviments feministes no només per la instauració d'una ideologia basada en la defensa de la tradició i la família, sinó també per la persecució política i el terrorisme de l'estat que comportaven tortures, exilis, presó, desaparicions i assassinats.

Des de llavors, el feminisme no va recuperar protagonisme fins començats els anys vuitanta, quan les dictadures van caure i es van instaurar els nous règims democràtics en tota la regió.

Les feministes dels vuitanta van qüestionar els límits establerts i van tractar problemes que fins llavors no havien estat tractats i van crear nous espais i institucions que poguessin desenvolupar-se i que poguessin arribar a públics més amplis. Les dècades següents es van desenvolupar de la mateixa manera que els anys vuitanta (més o menys) i avui en dia, la situació de les dones llatinoamericanes no és la mateixa que quan tot va començar, però encara queda un llarg camí a recórrer.

4.3.2.- El feminisme a Àfrica:

Existeix una llarga i rica història de resistència de les dones africanes. Aquesta no està teoritzada ni suficientment documentada però, tot hi així en tenim força informació.

El moviment feminista a Àfrica mai ha estat anomenat "feminisme". Es diu *Womanism*. És més, el terme feminisme té una mala connotació. És percebut com un sinònim d'odi als homes, de negació de la maternitat, d'homosexualitat i de no acceptació de les tradicions africanes.

El *Womanism* té un passat comú a la situació del patriarcat; context pre-colonial, lluita d'alliberació, neo-colonialisme, globalització, etc. La consciència feminista es trobava en mans de poques dones (la majoria intel·lectuals o acadèmiques), és a dir, no era un moviment estès a la majoria de la població.

El *Womanism* no va ser un moviment/discurs homogeni però tots els grups tenien uns objectius en comú. Aquests eren que les dones poguessin desenvolupar totes les seves habilitats, la defensa dels drets de la dona i de la família i la comunitat.

En el context Africà, les relacions de gènere es contemplen dins d'altres i múltiples mecanismes opressius de tipus polític, econòmic, ètnic i social com el racisme, l'imperialisme, el fonamentalisme religiós i els sistemes polítics corruptes.

La seva lluita segueix en peu, en un dels continents on les dones pateixen més discriminacions però poc a poc avancen en els seus objectius.

5.- METODOLOGIA:

Per començar, aquest treball té una part teòrica i una part pràctica. La part teòrica la vaig fer durant l'estiu de 2016, ja que necessitava que el curs escolar comencés per dur a terme la part pràctica. Per fer-la, em vaig basar en la informació que vaig trobar a Internet sobre el tema, combinada amb la informació que vaig extreure dels diferents llibres que em vaig llegir assessorada per persones expertes en el tema, principalment les meves tutores.

En quant a la pràctica, vam creure adient utilitzar diferents mecanismes per poder fotografiar adequadament un fenomen tan complex com el feminisme en l'actualitat. Per començar, vaig intentar esbrinar quina era l'opinió de la població en general sobre el feminisme i per això vaig fer una enquesta i la vaig passar a un total de 100 informants. Això va ser durant els mesos d'abril i maig del 2016.

Vaig fer l'enquesta a 20 persones de cada franja d'edat: 10 homes i 10 dones. Les franges eren cinc: menys de 16, de 16 a 25, de 26 a 40, de 41 a 60, i de més de 60. També vaig tenir en compte el seu nivell d'estudis per treure conclusions.

L'enquesta constava de vuit preguntes i perseguia saber quin era el coneixement de la població sobre el feminisme a través de les següents preguntes:

- **1.-Creus que existeix la desigualtat de gènere?**
Sí / No / Ns/Nc
- **2.-Et preocupa la desigualtat de gènere?**
Sí / No / Ns/Nc
- **3.- Creus que en la nostra societat encara es donen comportaments sexistes?**
Sí / No / Ns/Nc
- **4.- Et consideres masclista/hembrista?**
Sí / No / Ns/Nc
- **5.- Saps què és el feminisme?**
Sí / No / Ns/Nc

En cas afirmatiu explica-ho amb les teves paraules siusplau:

- **6.-** Et consideres feminista?
Sí / No
- **7.-** Els teus familiars o amics ho són?
Sí, un o més dels meus amics és feminista /
Sí, un o més dels meus familiars és feminista /
No, cap dels meus familiars ni amics és feminista /
Ns/Nc
- **8.-** Participes en alguna associació o grup que realitzi activitats a favor de les dones?
No
Sí (especifiqueu quina)

L'enquesta completa es pot consultar a l'annex número 1 d'aquest treball i els resultats d'aquesta estan a l'annex 2 representats en gràfics.

En segon lloc, vaig fer anar un altra eina metodològica avalada per la recerca científica en antropologia com és el grup de discussió. Aquesta eina permet tenir una visió més completa que la entrevista sobre l'opinió de les persones sobre un tema determinat. Aquesta metodologia consisteix en agrupar un conjunt de persones de les que suposem que puguin tenir diferents criteris o visions sobre el tema determinat que volem fer la recerca. En el grup de discussió sempre hi ha una persona experta en el tema, en aquest cas era jo mateixa, que guia i fomenta el diàleg.

El grup de discussió sobre el feminisme el vaig portar a terme el dia 21 d'octubre durant 40 minuts. Vaig utilitzar els meus companys de segon de batxillerat i per tant, podem dir que aquesta és una de les diferències respecte a la primera metodologia que vaig utilitzar, l'enquesta, ja que el grup de discussió només reflecteix l'opinió dels joves sobre el tema. Com que aquest treball pretén conèixer com serà el futur del feminisme, vaig creure que fent participar les noves generacions en el grup, seria possible fer algun tipus de pronòstic. Els participants en el grup van ser un total de 3 noies i 3 nois del quals mantenim l'anonimat. Vam triar les persones que pensàvem que podrien

participar millor en un grup de conversa i, per tant, que podien tenir opinions diferents sobre el tema.

Per fer el grup de discussió primer vaig estar pensant els diferents temes que volia que sortissin durant la conversa i al final em vaig decantar per fer les següents preguntes:

- Sabeu què és el feminisme?
- Creieu que vivim en una societat igualitària?
- Què en penseu dels estereotips?
- Noies, sentiu pressió per part de la societat per seguir alguns estereotips?
- Nois, sentiu pressió per part de la societat per seguir alguns estereotips?
- Com creieu que podem ajudar a arribar a la igualtat de gènere?

A partir d'aquí es va construir un diàleg fluid on cada participant va anar donar la seva opinió. La transcripció exacta de tota la conversa es pot veure a l'annex número 3.

En tercer lloc, i malgrat ja tenir molta informació obtinguda a partir de bibliografia que m'havia recomanat la meua tutora i la Cristina Rodríguez, del centre Dolors Piera, vaig pensar que estaria bé fer una entrevista a un expert que pogués donar-me una visió general del moviment feminista des dels seus inicis a la ciutat de Lleida. Per aquest motiu, em vaig posar en contacte amb la professora M. Ángeles Calero, de la Universitat de Lleida, fundadora del "Seminari Interdisciplinari d'Estudis de la Dona", qui em va rebre al seu despatx el dia 1 de desembre i a qui vaig fer les següents preguntes:

- 1.- Quina és l'aportació més important que consideres que has fet en relació amb el feminisme?
- 2.- Quines creus que han estat les principals precursoras del feminisme a Lleida?
- 3.- Com definiries el feminisme?
- 4.- Amb quins obstacles es troba el feminisme en la nostra societat?
- 5.- Creus que hi ha relació entre el masclisme i la homofòbia?

- 6.- Existeix o ha existit alguna societat feminista?
- 7.- Creus que homes i dones hem de ser iguals per accedir a la igualtat?
- 8.- Creus que la educació de les noves generacions és important per poder arribar a una solució?
- 9.- Què podem fer els joves per arribar a una societat igualitària?

La entrevista està transcrita als annexes (annex número 4) juntament amb una breu biografia introductòria sobre la trajectòria de la investigadora. La entrevista està transcrita en castellà, ja que aquesta és la llengua en què va triar respondre a les meves preguntes per comoditat.

Mª Ángeles Calero.
Figura 5

En darrer lloc, i després de considerar que ja m'havia informat sobradament sobre el tema, vaig dur a terme una pràctica educativa. Aquesta és la part més interessant del treball, ja que suposava passar a l'acció després d'haver-me format sobre el tema. Per la seva importància, es dedica el següent apartat a la xerrada que vaig crear per un grup d'estudiants de 3r d'ESO.

6. CREACIÓ D'UNA XERRADA:

De fet, vaig decidir crear una xerrada sobre feminisme perquè després de fer l'enquesta em vaig adonar que el rang de població que tenia menys informació sobre el tema era la gent major de 65 anys i la menor de 16. Per tant, vaig decidir fer una xerrada per adolescents ja que nosaltres som el futur, la gent que s'haurà d'ocupar del país d'aquí poc anys. A més a més, per mi no tenia sentit fer un Treball de Recerca sobre el veritable significat del feminisme si després la informació adequada sobre el que és aquest moviment i el que suposa, no arribava a ningú.

La xerrada per a adolescents que vaig crear explica què és el feminisme i què podem fer per acabar amb les desigualtats de gènere. Vaig intentar que fos el més entenedora possible per a que tothom ho pogués comprendre i els hi arribés el missatge.

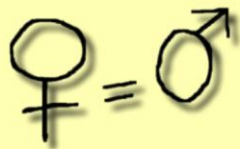
Una vegada decidit, vaig pensar què havia d'ensenyar exactament als nois de noies de la ESO. Aquests van acabar sent els punts tractats:

- 1.- Què és el feminisme?
- 2.- A qui beneficia el feminisme?
- 3.- Qui ha d'ajudar?
- 4.- Com s'ha d'ajudar?
- 5.- Xifres (exemples de comparacions entre diferents activitats segons el sexe)

A continuació podeu veure les diapositives del prezi que vaig utilitzar. A l'annex 5 es pot veure el guió que acompanyava cadascuna de les diapositives.

IGUALTAT DE GÈNERE

EL VERITABLE SIGNIFICAT DE FEMINISME

Ariadna Rubí Ortiz

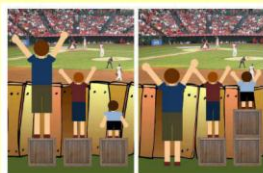
Què és el feminisme?

Feminisme = Igualtat de gènere

Feminisme ≠ Femillisme

A qui beneficia el feminisme?

Com s'ha d'ajudar?

FEMINISME
Amor Home
Dona RESPECTE
IGUALTAT NoJutjar
Món Acceptació
Humanitat

Qui ha d'ajudar?

Nova generació

Xifres:

Feines de la llar: Diferència salarial:

- Homes: 3%
- Dones: 54%
- Homes: 100%
- Dones: -17,3%

Fracàs escolar: Accidents de tràfic:

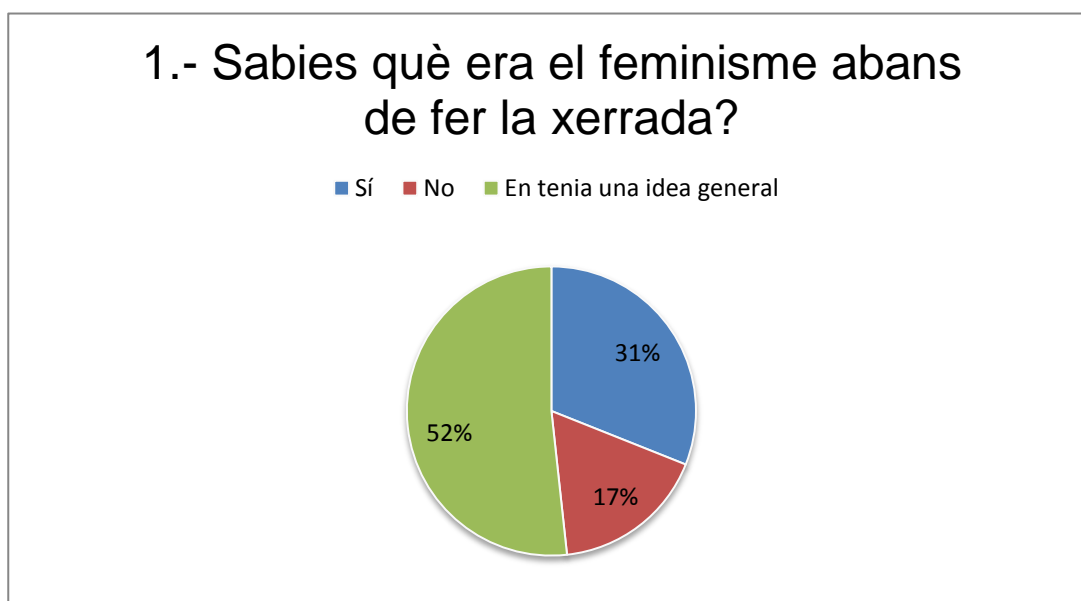
- Homes: 35,8%
- Dones: 23,8%
- Homes: 74%
- Dones: -26%

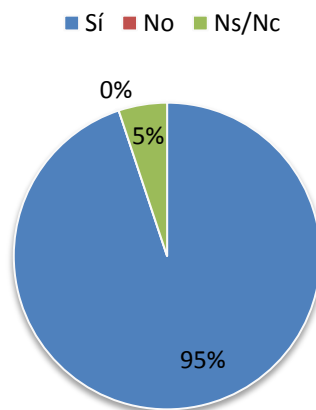
Cal dir que abans de començar vaig utilitzar una projecció de cinc minuts per introduir el tema. Aquesta és una pel·lícula que tracta sobre l'accés de les dones a la universitat, i me la van facilitar al centre Dolors Piera de la Universitat de Lleida. Per tal que els alumnes mantinguessin l'atenció, vaig fer unes preguntes de comprensió sobre la pel·lícula, que es poden consultar a l'annex 6. La pel·lícula es pot consultar a youtube.

La xerrada la vaig dur a terme el dia 11 d'octubre al grup de 3r C de la ESO del meu institut durant l'hora de tutoria. Va durar gairebé tota l'hora i vaig fer-la en presència de la tutora del grup.

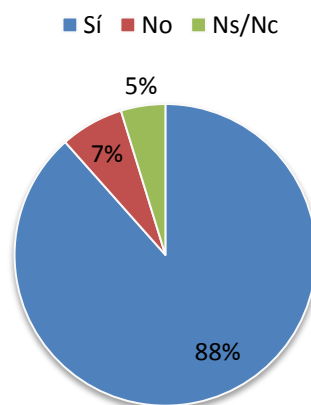
Per acabar, vaig fer una valoració per tal de comprovar que havia estat efectiva la meua intervenció. A l'annex 6 es pot veure el model d'enquesta que vaig passar. Els resultats són els següents:

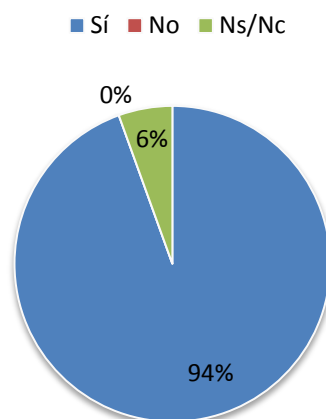
2.- T'ha quedat clara la definició del teme després de la xerrada?

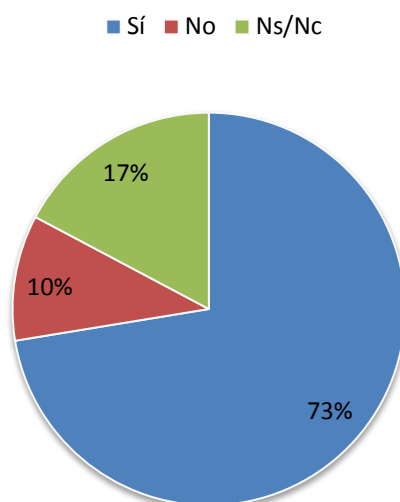
3.- T'ha quedat clar com pots ajudar a eradicar les desigualtats de gènere?

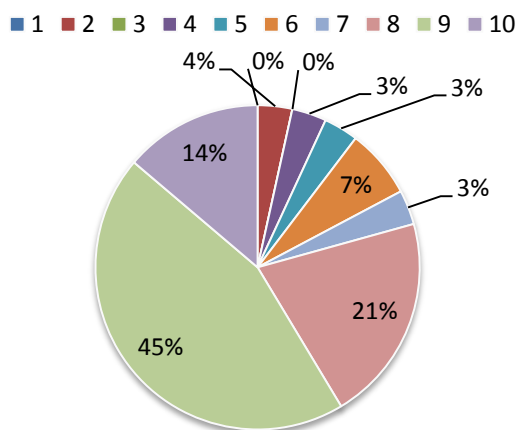
4.- Has entès a qui beneficia el feminisme?

5.- Creus que has après coses noves?

6.- De l'1 al 10, com puntuaries la xerrada?

La meva conclusió és que, en general, quasi tres terços de la classe va aprendre coses noves a partir de la meva intervenció. També que abans de començar només un 31% sabia què era el feminisme contra un 52% que tan sols en tenia una idea general. En acabar, em va satisfer molt que a un 95% dels estudiants els quedés clara la definició del terme.

La meva experiència personal és que em vaig sentir molt bé ja que al final, la majoria de la gent va entendre els objectius principals de la meva xerrada i la van puntuar amb un 9. També em vaig sentir molt benvinguda i acollida a l'aula.

Els alumnes van mostrar molt interès i atenció tot i que en un principi els hi va costar centrar-se. Vaig sentir una gran satisfacció ja que vaig poder influir en les vides d'altres persones amb el meu Treball de Recerca, i així ajudar a crear una societat millor.

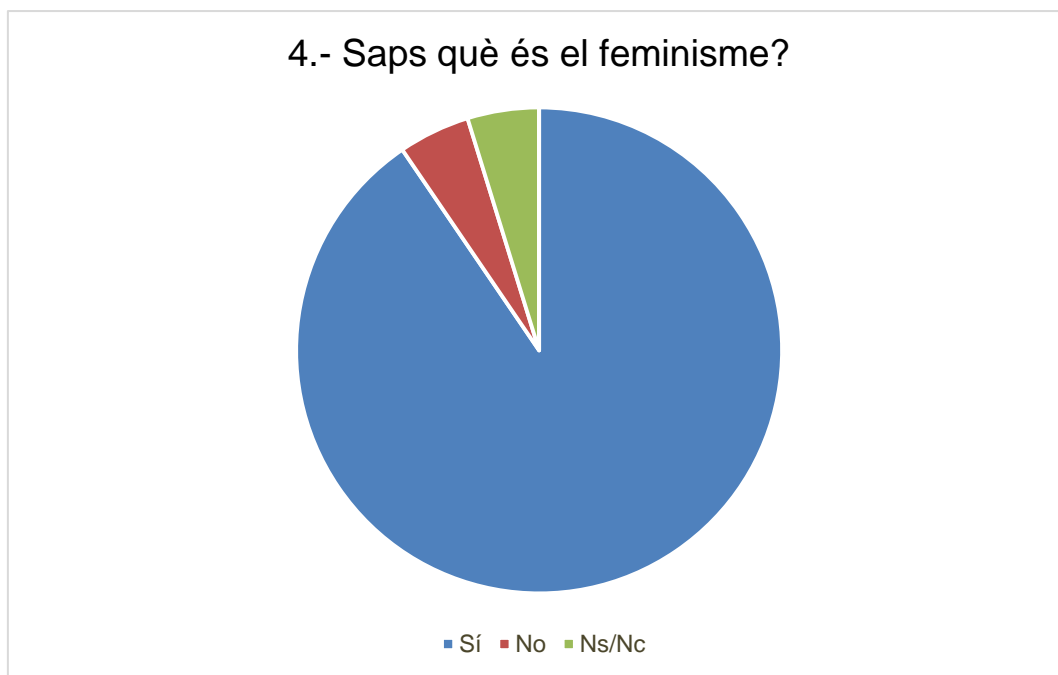
Des del centre, la meva intervenció es va valorar molt positivament. Fins i tot es va parlar d'ampliar la xerrada a varies línies de diferents cursos i de mantenir-la pels següents anys.

Al final, adonar-me de l'impacte que va tenir tot plegat, va ser la millor sensació de totes.

7.- ANALISI DE LES DADES:

7.1.- Què s'entén per feminisme?:

A partir de les enquestes he arribat a la conclusió que molta gent no sap què és el feminisme, és més, que molta gent creu saber el que és però quan els hi preguntes et contesten amb una definició poc detallada o amb una completament errònia, tal com es pot veure en els gràfics 4 i 5 de l'annex 2.

En la pregunta anterior, (Saps què és el feminisme?) 38 persones han afirmat saber què és. En l'enquesta, els hi vaig demanar que si ho sabien que m'ho expliquessin amb les seves paraules (veure annex 1). D'aquestes 38 persones només ho sabien amb certesa 16. 9 tenien una idea general però no acabaven d'entendre el concepte i 12 no tenien ni la més remota idea del que era tot i que havien dit que sí. Així que perquè el gràfic anterior sigui vertader, hauria de ser com el següent:

A més, en arribar a aquesta conclusió, he pogut demostrar una de les meves hipòtesis, que era demostrar que la població actual no té suficient informació sobre el feminisme i conseqüentment, que no sap què és.

Al grup de discussió, en canvi, vaig observar que el concepte quedava bastant clar entre els informants que vaig triar. Com es pot veure en la transcripció de la conversa, a l'annex 3, des d'un principi quasi tots sabien amb força precisió què era el feminisme i quins eren els seus objectius com quan el parlant 3 diu "és un moviment de les dones per lluitar a favor dels seus drets i aconseguir la igualtat respecte dels homes". Tot i així, hi va haver algun parlant que va mostrar una mica de confusió al principi al confondre feminisme amb femillisme, el parlant 1, que va dir "el feminisme és com el contrari de masclisme", però una vegada aclarit l'error va participar de manera activa i va aportar molt bones puntualitzacions.

A partir de l'entrevista, vaig poder veure com aquest concepte es convertia en un de més abstracte amb l'opinió de Mª Ángeles Calero, la opinió de la qual era molt interessant i innovadora per mi, ja que fins aquell moment no havia sentit una definició tan estranya però alhora exacta del terme. Així va ser com ho va definir: "El feminisme és una visió de la realitat, és a dir, no és ni tan sols un ideal polític. És una visió crítica que et fa preguntar-te si allò que està succeint, allò que tu estàs vivint, allò que t'estan dient, tindria el mateix efecte si es

canviessin els papers. És a dir, si allí on hi ha home fiquessis una dona i allí on hi ha una dona fiquessis un home. Llavors, si fent aquest canvi el que tu veus, el que tu sents, genera un efecte idèntic, es que allò no es troba marcat des d'un punt de vista sexual. En canvi si fent el canvi tu veus que no té el mateix valor quan els protagonistes són uns que quan son uns altres, allí hi ha un desequilibri.

El feminisme, des del meu punt de vista (el de Mª Ángeles Calero) és una visió de la realitat en la que es té en compte el valor social que es confereix a homes i dones. És el que intenta esbrinar què hi ha de cultural en la repartició dels rols. També és unes ulleres. És com quan et fiques unes ulleres de sol, que ho veus tot d'un altra manera – o sigui, veus les mateixes coses d'una forma diferent-. Que et facis preguntes que no et fas habitualment”.

Malgrat això, m'he adonat que la seva definició no ha calat entre la població, que prefereix utilitzar frases més senzilles i més esclaridores sobre què és el feminisme o que inclús segueixen dient que el feminisme és igual a femillisme.

A partir d'aquí, com que vaig veure a través de les enquestes, més el grup de discussió i més la entrevista que en aquest sentit hi havia un buit molt important, vaig voler recalcar aquest concepte a la xerrada –també perquè el meu objectiu principal era que entenguessin què era-. Així es pot veure en l'apartat anterior, el de creació d'una xerrada, en la diapositiva dos, en la que vaig explicar als nois i noies de 3r d'ESO què és el feminisme i perquè no s'ha de confondre amb femillisme.

7.2.- Qüestionant els rols de gènere tradicionals:

Al grup de discussió vam parlar sobre quins eren els rols tradicionalment relacionats amb cada sexe i el per què d'això.

Per començar vaig preguntar a les noies si es sentien pressionades per seguir els estereotips de la societat. Després d'un petit debat vam arribar a la conclusió que sí, perquè tal com afirma la parlant número 2, “mínimament sí;

tots estem pressionats, però si saps veure aquesta pressió t'adones de que no has de fer allò si no vols." i que "els veiem a la televisió, a internet, a les botigues.. poc a poc et van entrant al cap i vulguis o no sempre està allí."

Després els vaig preguntar als nois si es sentien pressionats per seguir els estereotips de la societat i van dir que també però que un havia de ser prou llest per decidir si vol seguir-los o no. Un dels nois es va mostrar en desacord dient "sí, però tot i que diguem que som capaços de no seguir els estereotips jo crec que no es veritat perquè imagina't que ara apareix una noia o un noi amb roba que no s'acostuma a portar. Tots la o el jutgem mentre que si realment no hi hagués estereotips no importaria com anéssim vestits o pentinats o maquillats." Com a resposta, una noia va fer una aportació que em va semblar molt interessant dient "clar però totes les minories són rebutjades. Ho vulguem o no. D'alguna manera, per molt inconscientment que ho fem sempre acabem rebutjant als diferents."

També, el parlant 3 va explicar una experiència personal dient que "moltes vegades hem diuen que he d'anar al gimnàs per estar més fort o comentaris d'aquest tipus"

I ja, per acabar de parlar dels estereotips, vam comentar com influïen aquests en el món laboral ja que moltes vegades, el no ser com el típic estereotip et tanca moltes portes en molts àmbits de treball. Quan vaig preguntar quina pensaven que era una possible solució a aquest problema, tothom va estar d'acord en dir que cadascú visqui la seva vida com vulgui".

A la entrevista vam tractar el tema dels estereotips de retruc, és a dir, no de manera directa, però també van sortir unes conclusions molt interessants.

Per exemple, en la pregunta "Amb quins obstacles es troba el feminisme en la nostra societat?", Mª Ángeles Calero va explicar que en el món laboral "sempre s'espera cert ofici de les dones, com per exemple professora, infermera, metge, filòloga o historiadora, és a dir, la reproducció dels estereotips femenins com la cura, l'ensenyament o el treball social. Si no ens adonem amb quina subtileza

ens estan discriminant des de nenes i del model masculí i no androgen que es promou a les escoles, no podem canviar les coses.”

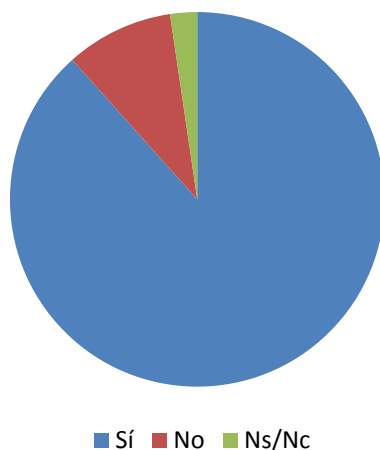
En un altra pregunta, “Creus que hi ha relació entre el masclisme i la homofòbia?” va respondre que “Jo crec que sí perquè el masclisme es fonamenta en un repartiment molt clar dels rols sexuals, o sigui, home i dona [...] Els homes heterosexuales són els que han controlat tradicionalment la relació sexual y les dones, tradicionalment han estat les víctimes dels abusos sexuals, les violades, la tracta de blanques... i qui ho perpetuava era l’home. Clar, en la relació homosexual l’home es pot convertir en víctima d’un altre home i llavors s’intenten protegir de qui els pot convertir en víctima quan en realitat el que hauria de fer el patriarcat és aprendre a controlar-se. Així que, per mi, esta clar que el masclisme va de la mà de homofòbia”.

A la creació de la xerrada vaig tractar el tema del estereotips des d’un altre punt de vista. Ho vaig fer amb xifres. Com es pot veure en l’apartat 6, Creació d’una xerrada, en la última diapositiva vaig incloure algunes xifres que comparaven el sexe masculí amb el femení amb la intenció de fer-los-hi veure que els estereotips perjudicaven molt als nois també, en alguns casos inclús augmentant el seu risc de mortalitat, com es pot veure en l’última diapositiva del punt sis, la creació d’una xerrada, on es pot veure que del 100% dels accidents en automòbil, el 74% de les víctimes són homes, davant del 26% de dones.

7.3.- Les desigualtats:

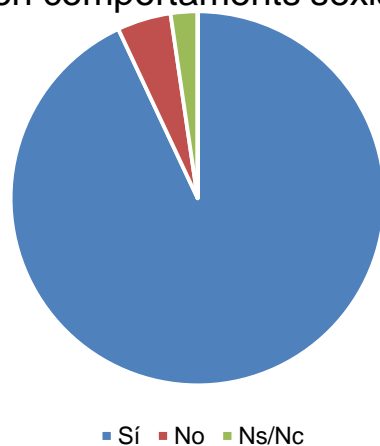
En les enquestes vaig poder observar la visió que té la nostra societat sobre les desigualtats. En la pregunta número 1 , que es pot consultar a l’annex 2, veiem clarament que la resposta a la pregunta “Creus que existeix la desigualtat de gènere?” és d’un 88% pel sí en contra d’un 9% que no –no obstant m’agradaria puntualitzar que la major part d’aquest 9% va ser gent major de 60 anys-.

1.- Creus que existeix la desigualtat de gènere?

També, en la pregunta 2, “Creus que en la nostra societat encara es donen comportaments sexistes?” un 93% dels enquestats van dir que sí.

2.- Creus que en la nostra societat encara es donen comportaments sexistes?

Amb això vull deixar clar que tot i que molta gent no sap què és el feminisme, com a mínim sí tenen una consciència del problema al que s'enfronta la nostra societat, la desigualtat de gènere.

En el grup de discussió hi va haver gent que opinava que vivim en una societat desigual sexualment, com per exemple el parlant 1, que va dir que “hi ha gent que encara té una mentalitat antiga” o com el parlant 5, perquè deia que “encara queda molt per fer abans d’arribar a una societat igualitària”. La conclusió final de tots els participants van ser clara, encara queden moltes desigualtats entre homes i dones i moltes vegades són afavorides pels micro-masclismes.

A la entrevista, en comptes de preguntar-li a Mª Ángeles Calero què en pensava sobre les desigualtats vaig preguntar-li si creia que tots havíem de ser iguals per arribar la igualtat. La seva resposta va ser clara:

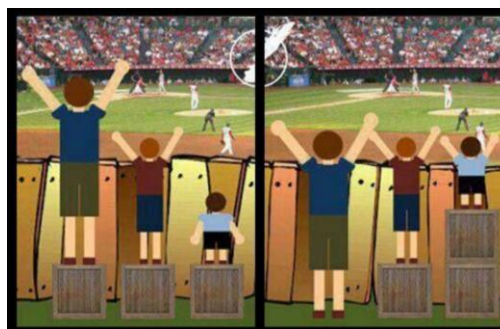
“No crec que les persones haguem de ser iguals sinó que hem de tenir iguals oportunitats. Però òbviament iguals no, perquè ningú és igual. Per mi, en aquest sentit la igualtat és una fal·làcia.

Les persones hem de tenir les mateixes oportunitats i l’obligació que tenen els governs és assegurar-se de que aquestes siguin reals. I si això significa que hi hagi discriminació positiva –oferir més al més necessitat- “olé el teu salero”!

La igualtat d’oportunitats ha d’estar ja a l’escola. I ha de ser de tots els punts de vista – sexual, ètnic, lingüístic...- perquè tothom es troba en situacions diferents”.

Per acabar, a la xerrada vaig fer una petita distinció entre igualtat i igualtat justa.

Vaig utilitzar la imatge de la dreta com a exemple. Els vaig explicar que la igualtat és donar el mateix a tothom, com es veu en la primera part de la imatge, on els tres

nens reben la mateixa quantitat de caps de fusta. En canvi, la segona s’anomena igualtat justa o discriminació positiva – donar a tothom el que necessita per tal de poder tenir les mateixes oportunitats que els demès-, on

veiem que el nombre de caps es ha estat repartit de manera desigual per crear, paradoxalment, una igualtat entre els nens.

7.4.- La intervenció a l'aula:

Durant l'entrevista, Mª Ángeles Calero va fer un incís per parlar-me d'uns estudis que s'han fet recentment que demostren que en certes assignatures es presta menys atenció a les noies que als nois.

Per exemple; em va explicar que a moltes escoles, en l'assignatura de matemàtiques les nenes rebien molta menys atenció per part del professor, independentment del seu gènere. Inclús es van adonar que de cada 100 paraules que el mestre dedicava a un nen a la classe, només se'n dirigien 33 a una nena.

Sí que és cert que les renyaven menys, però també rebien menys motivació per part del professorat. Arribats a aquest punt, Mª Ángeles es preguntava si era estrany que els alumnes que més destacaven en les assignatures de números fossin nois.

A la xerrada no vaig parlar directament de la intervenció del feminisme a l'aula però sí que vaig poder observar i reflexionar moltes coses.

Com vaig poder comprovar parlant amb el director del meu centre, fa cosa de deu anys, els millors expedients, els més excel·lents, eren, la majoria, de nois. Poc a poc, però, això ha anat canviant. Ara, en el meu institut, cada any són menys els nois en guanyar premis pels seus currículums acadèmics i les noies els hi comencen a treure molta avantatge.

Amb això no vull insinuar que les noies siguin més llestes que els nois, ni molt menys. Però sí m'agradaria fer èmfasi en que cada any que passa es té més en compte a les dones en l'àmbit de l'educació i que aquestes han demostrat estar més que a l'alçada per treure's els estudis de la mateixa manera que els homes.

8-. CONCLUSIONS:

La meva hipòtesi inicial era demostrar que la majoria de les persones no saben què és el feminisme i no estan a favor del moviment perquè es troben faltats d'informació sobre el tema. I els meus objectius eren aprofundir en els coneixements sobre el feminisme, definir clarament el terme, descobrir què sap la població actual sobre el tema i quines accions es poden dur a terme des de les escoles per tal de consolidar aquest moviment en la societat.

A partir d'aquí, les principals conclusions que he extret del meu Treball de Recerca han estat les següents:

- Hi ha un gran desconeixement per part de la població respecte al feminisme, tot i que són generalment conscients de que la desigualtat de gènere existeix.
- Els rols de gènere es perpetuen i encara hi ha moltíssimes diferències entre masculí i femení.
- Les desigualtats home-dona continuen essent molt presents a la societat, mostrant-se directament com a desigualtats o a través de micromasclismes, encara que no tothom és conscient que hi són.
- A través de la intervenció educativa –la creació de la xerrada- he demostrat que es pot ensenyar el concepte de feminisme per tal de fer partícips a les noves generacions d'aquest moviment.
- El feminisme s'ha d'ensenyar com a base en l'educació dels nens, juntament amb el respecte i la igualtat.

Així que, vist el treball i les conclusions, crec que he demostrat amb èxit la meva hipòtesi i que he complert tots els meus objectius.

9.- BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA:

Bibliografia:

- JOAN W. SCOTT (1995). *Universalism and the history of feminism*. Academic OneFile. Studies 7.1
- VARELA, NURIA (2005). *Feminismo para principiantes*. Barcelona, Ediciones B.

Webgrafia:

- ABOUT.COM (2016). Las tres olas del feminismo [en línea]. [Consulta: 22 de juny de 2016]. Disponible a Internet: <<http://goo.gl/6QoZbJ>>
- BIOGRAFÍAS Y VIDAS (2016). Biografía de Simone de Beauvoir [en línea]. [Consulta: 22 de juny de 2016]. Disponible a Internet:<<http://www.biografiasyvidas.com/biografia/b/beauvoir.htm>>
- CASAFRICA.COM (2016). FeminismosAfricanos [en línea]. [Consulta: 7 de juliol de 2016]. Disponible a Internet:<<http://goo.gl/TY0oMx>>
- DICCIONARIS.CAT. (2000). Diccionari de sinònims [en línea]. [Consulta: 12 d'abril 2016]. Disponible a Internet: <http://www.diccionaris.cat/>
- GLORIA SOLÉ ROMEO (2016). Desarrollo del Feminismo en el S. XIX - Contextos - ARTEHISTORIA V2 [en línea]. [Consulta: 22 de juny de 2016]. Disponible a Internet:<<http://www.artehistoria.com/v2/contextos/12911.htm>>
- LASABA.BLOGSPOT.COM. (2015). Lady Saba: EL FEMINISMO AFRICANO Y SUS CORRIENTES. [en línea]. [Consulta: 7 de juliol de 2016]. Disponible a internet: <<http://goo.gl/3rNfF7>>
- MARTA FONTANELA (2016). ¿Qué es el patriarcado?. [en línea]. [Consulta: 22 de juny de 2016]. Disponible a Internet: <<http://www.mujeresenred.net/spip.php?article1396>>

- MICHAEL MESSNER (2016). Somemen. [en línea]. [Consulta: 5 de juliol de 2016]. Disponible a Internet: <<http://www.somemen.org/michael-messner/>>
- MUNDOFILOSOFICO (2012). Existencialismoateo y Cristiano [en línea]. [Consulta: 29 de juliol de 2016]. Disponible a Internet: <<http://goo.gl/PvYyLs>>
- NUEVA SOCIEDAD | DEMOCRACIA Y POLÍTICA EN AMÉRICA LATINA (1992). Feminismo y movimientos populares de mujeres en América Latina | Nueva Sociedad. [en línea]. [Consulta:7 de juliol de 2016]. Disponible a Internet: <<http://goo.gl/mQpTY7>>
- ONU MUJURES. (2014). Embajadora de buenavoluntad de ONU Mujeres Emma Watson. [Consulta: 9 d'abril 2016]. Disponible a Catalunya: <<http://goo.gl/6XR91Z>>
- OXFORD UNIVERSITY PRESS. (2016). SomeMenby Michael Messner. [Consulta: 5 de juliol de 2016]. Disponible a Internet: <<https://goo.gl/XF83Hw>>
- QUORA.COM (2016). Why is LGBT rights made to seem as a feminist issue? [Consulta: 7 de juliol de 2016]. Disponible a Internet: <<https://goo.gl/a8oodb>>
- REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. (2001) Diccionario de la Real Academia Española [en línea].[Consulta: 10 d'abril 2016]. Disponible a Catalunya: <http://dle.rae.es>
- SOME MEN (2016). Michael Messner [en línea]. [Consulta: 2 de juliol de 2016]. Disponible a: <<http://www.somemen.org/michael-messner/>>
- UNAD (2016). Lección 25: el feminismo en la actualidad. [en línea]. [Consulta: 22 de juny de 2016]. Disponible a Internet: <<http://goo.gl/NvwZRe>>

- UNIVERSIDAD DE GUADALAJARA (2016). Espiral. Estudios sobre Estado y Sociedad. [en línia]. [Consulta: 7 de juliol de 2016]. Disponible a Internet: <<http://goo.gl/SKwzt1>>
- WIKIPÈDIA (2016). Mary Wollstonecraft [en línia]. [Consulta: 19 de juny de 2016]. Disponible a Internet: <https://ca.wikipedia.org/wiki/Mary_Wollstonecraft>
- YOLANDA MARTÍNEZ. (2016). Breve resumen de las corrientes feministas más importantes [en línia]. [Consulta: 22 de juny de 2016]. Disponible a internet: <<http://www.tercerainformacion.es/antigua/spip.php?article62333>>

9.1.- Font de les imatges:

Figura 1: Simone de Beauvoir. <http://www.institutfrancais.es/barcelona/artes-visuales/n645>. Pàgina 16

Figura 2: Emma Watson. <http://www.celestesloman.com/un-women/>. Pàgina 17

Figura 3: Malala. <http://envivo.bancomundial.org/expertos/malala-yousafzai>. Pàgina 18

Figura 4: Michael Messner. <http://www.michaelmessner.org/>. Pàgina 19

Figura 5: Mª Ángeles Calero. Fotografia pròpia. Pàgina 30.

10.- ANNEXES:

10.1.- Annex 1: Enquesta

Aquest treball d'investigació no seria possible si no contès amb l'ajut desinteressat de gent anònima com tu/vostè.

Aquesta enquesta és **anònima**. Les dades es valoren a partir de la variable del sexe i del grup d'edat. Moltes gràcies.

- Sexe: (Femení/ Masculí)
- Edat: (- de 16 / 16-25 / 26-40 / 41-60 / + de 60)
- Estudis: (Estudis primaris – ESO / Batxillerat / Cicles formatius / Estudis Universitaris)

1.-Creus que existeix la desigualtat de gènere?

Sí / No / Ns/Nc

2.-Et preocupa la desigualtat de gènere?

Sí / No / Ns/Nc

3.- Creus que en la nostra societat encara es donen comportaments sexistes?

Sí / No / Ns/Nc

4.- Et consideres masclista/hembrista?

Sí / No / Ns/Nc

5.- Saps què és el feminisme?

Sí / No / Ns/Nc

En cas afirmatiu explica-ho amb les teves paraules siusplau:

6.- Et consideres feminista?

Sí / No

7.- Els teus familiars o amics ho són?

Sí, un o més dels meus amics és feminista /

Sí, un o més dels meus familiars és feminista /

No, cap dels meus familiars ni amics és feminista /

Ns/Nc

8.- Participes en alguna associació o grup que realitzi activitats a favor de les dones?

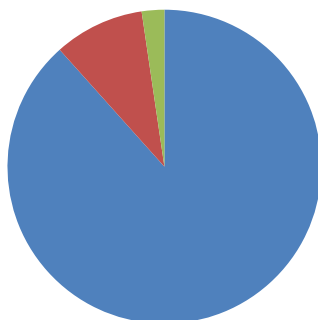
No

Sí (especifiqueu quina)

10.2.- Annex 2: Gràfics enquesta

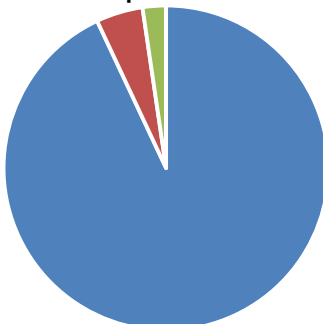
Aquí es troben els resultats de les vuit preguntes de l'enquesta.

1.- Creus que existeix la desigualtat de gènere?

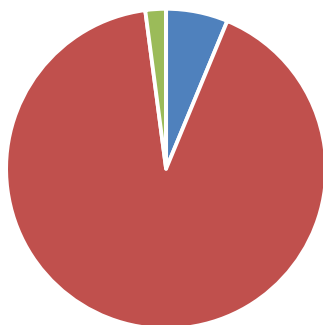
■ Sí ■ No ■ Ns/Nc

2.- Creus que en la nostra societat encara es donen comportaments sexistes?

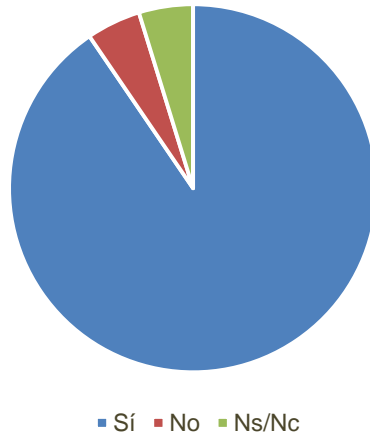
■ Sí ■ No ■ Ns/Nc

3.- Et consideres masclista/hembrista?

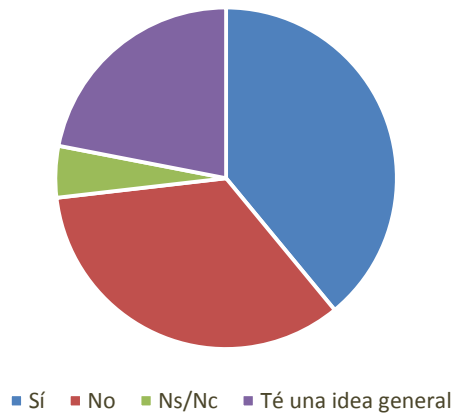

■ Sí ■ No ■ Ns/Nc

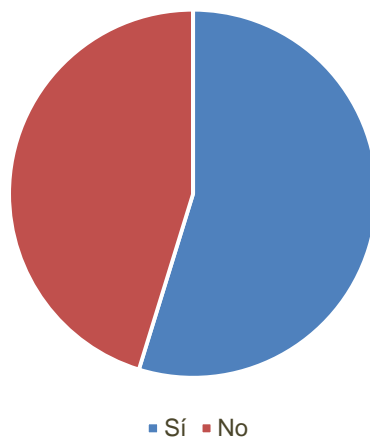
4.- Saps què és el feminisme?

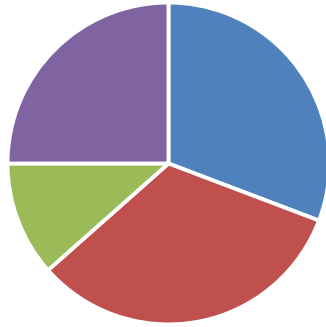
5- Saps què és el feminisme?

6- Et consideres feminista?

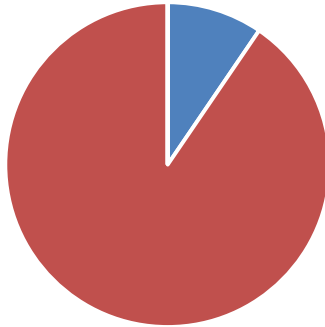

7.- Els teus familiars o amics ho són?

■ Sí, un o més dels meus amics ■ Sí, un o més dels meus familiars
■ No, ningú que conec ■ Ns/Nc

8.- Participes en alguna associació o grup que realitzi activitats a favor de les dones?

■ Sí ■ No

10.3.- Annex 3:Transcripció del grup de discussió:

C= Coordinadora, dona	
P2= Parlant 2, dona	P1= Parlant 1, home
P4= Parlant 4, dona	P3= Parlant 3, home
P6= Parlant 6, dona	P5= Parlant 5, home

C: hola a tots, moltes gràcies per acceptar ajudar-me a fer aquest grup de discussió. Aquesta sessió consistirà en que jo us donaré una sèrie de temes per comentar i m'agradaria que en diguéssiu la vostra opinió a la vegada que parleu amb els altres.

Molt bé doncs, per començar, em podríeu explicar què enteneu per feminisme?

P1: doncs... feminisme és el sentiment femení de pertinença, de drets de les dones.

P3: Sí, de l'equilibri, de la igualtat entre home i dones.

P1: però és com el contrari de masclisme.

C: bé un petit aclariment, el contrari de masclisme és femillisme. Feminisme vol dir un altra cosa.

P3: sí, un moviment de les dones per lluitar a favor dels seus drets i aconseguir la igualtat respecte dels homes oi?

P2: En realitat, el que estàs dient tu –referint-se al P1- és femillisme per la distinció entre mascle i femella però feminisme és la igualtat entre els dos sexes. El que passa és que s'anomena així perquè va sorgir al segle XVII, un temps on les dones quasi no tenien drets i van ficar aquest nom per ajudar a les dones.

C: exacte, és per això mateix. Doncs una vegada entès el terme, m'agradaria saber si creieu que vivim en una societat igualitària.

P1: No ja que hi ha gent que encara té una mentalitat antiga. Jo vinc d'una zona rural i al meu poble de tota la vida el meu avi sortia a treballar i la meua àvia es quedava a casa a fer les feines de la llar.

P5: bé, jo cerc que s'ha avançat bastant amb les noves generacions però que encara queda molt per fer.

C: creieu que no avancem tan ràpid com podríem perquè algunes d'aquestes costums les veiem als pares i les imitem inconscientment?

P6: home no necessàriament

P2: bé però potser tu et penses que no però en realitat és que sí perquè hi ha una cosa que s'anomenen micromasclismes que afavoreixen el seguiment dels rols de gènere en la societat.

P6: sí, perquè moltes vegades avui en dia en un matrimoni els dos treballen però el pes de la casa recau sobre la dona i a sobre ha de tenir cura els fills.

P5: home jo cerc que avui en dia ja no es tan així sinó que el que treballa menys intenta portar el pes de la casa o repartir-ho equitativament.

P3: o sigui, és depèn del cas.

P4: exacte, però en general suposo que creiem que sí, encara hi ha desigualtats en la societat.

C: val, doncs ara una pregunta per les noies. Us sentiu pressionades per seguir els estereotips de la societat?

P2: sí. Bé en el meu cas particular no em sento molt pressionada pels estereotips. Mínimament sí; tots estem pressionats, però si saps veure aquesta pressió t'adones de que no has de fer allò si no vols.

P6: Jo dic que sí, que estem molt pressionades. Els veiem a la tele, a internet, a les botigues.. poc a poc et van entrant al cap i vulguis o no sempre està allí.

P4: sí, coincideixo amb el que han dit les meves companyes.

C: d'acord. Ara m'agradaria saber si els nois us sentiu pressionats per seguir els estereotips

P3: home, en certa part sí. Per exemple moltes vegades em diuen que he d'anar al gimnàs per estar més fort o comentaris d'aquest tipus.

P5: sí que hi és però com han dit abans les noies un ha de ser prou intel·ligent per veure si ho vol seguir o no

P2: sí, però tot i que diguem que som capaços de no seguir els estereotips jo crec que no es veritat perquè imagina't que ara apareix una noia o un noi amb roba que no s'acostuma a portar. Tots la o el jutgem mentre que si realment no hi hagués estereotips no importaria com anéssim vestits o pentinats o maquillats.

P4: clar però totes les minories són rebutjades. Ho vulguem o no. D'alguna manera, per molt inconscientment que ho fem sempre acabem rebutjant als diferents.

C: i en el món laboral? Perquè és molt difícil trobar un treball "digne" si no segueixes els estereotips.

P4: sí, avui en dia això està molt marcat i a vegades, depenent del treball al que vols optar et descarten simplement pel fet de portar un tatuatge visible.

C: quines creieu que podrien ser possibles solucions a aquests problemes?

P6: doncs que cadascú visqui la seva vida com vulgui.

P1: doncs jo crec que s'ha de deixar passar el temps. D'aquí unes dècades aquests pensament més retrogrades només els tindrà una minoria. Potser sí que no desapareixeran però com a mínim es veuran reduïts.

P5: però no només podem deixar passar el temps jo crec. Penso que hi hem de ficar de la nostra part perquè no podem esperar que simplement el temps ho curi tot.

P2: sí, el que fa falta és promoció. Tots els canvis venen donats per una presa de consciència i hi ha molta feina a fer que al final ningú fa. Per exemple, les dones sufragistes no van aconseguir els seus drets fins que es van arreplegar i van protestar, per tant jo cerc que el que queda de masclisme no serà eradicat fins que tots o com a mínim una majoria puguem ficar-nos d'acord.

C: totalment d'acord. La conclusió que he tret del meu Treball de Recerca és que el feminisme i la igualtat són moviments que s'han d'ensenyar, que no podem esperar que els nens petits portin un xip per defecte que els hi ensenyi què són.

P1: hi coincideixo però ho veig una mica complicat perquè en aquest país casi sempre s'han tingut governs conservadors que afavoreixen la figura masculina. Per exemple, no hi ha hagut mai una dona presidenta a Espanya. També la cultura tradicional, ja que és un país molt de dretes i els rols a casa sempre han estat els estereotipats. Així que fins que passin un parell de generacions això no avançarà massa.

P4: Ja però és el que deia ella –la coordinadora-, que s'ha d'ensenyar. No pots "deixar passar un parell de generacions" i ja està. S'ha d'educar a la gent.

C: i parlant d'ensenyar. També m'agradaria que hem diguéssiu què en penseu del treballs marcats per estereotips com per exemple que ser mecànic sigui per homes, infermeria per dones, i així.

P5: és veritat que hi ha una gran influència per parts del estereotips a l'hora de fer que els dos sexes elegeixin una professió. Un exemple molt clar el tenim al batxillerat. Quantes noies fan el tecnològic? I quants nois fan l'humanístic?

P2: clar, o al futbol. Realment, una dona fins on pot aspirar? I hi ha moltes dones que juguen al futbol. O qualsevol altre esport. Sempre acaben acaparades per l'esport masculí perquè és el que ven. I perquè? Perquè la societat esta construïda sobre ciments masculistes.

P6: sí, és trist però crec que al final fins que no s'hi fiqui un home no canviarem res.

P4: clar però lo trist és això no? Que els hi costi tan ficar-s'hi quan a als homes els convé tan el feminisme com a les dones. I les dones els necessitem perquè com pretenem canviar la societat de tot el món amb un moviment que només té el suport del 50% de la població?

C: sí, al punt que volia arribar amb tot això és que volia que quedés molt clar que el feminisme ens beneficia a tots per igual. I bé, arribats a aquest punt, si voleu treure alguna conclusió o fer algun comentari, endavant.

P5: com a conclusió jo cerc que em de treure que el feminisme i la igualtat s'han d'educar i que s'ha de donar la oportunitat als nenes de tenir les seves pròpies idees i que no segueixin de sèrie el que se'ls diu a casa.

P2: sí, jo cerc que el canvi està dins de la societat, al la escola però sobretot als carrers i a casa. Que s'han de fer moviments de conscienciació perquè la gent pugui reivindicar el que creu. Per educar a la població.

C: doncs, arribats a aquest punt, us vull agrair un cop més que us hagueu pres la molèstia d'ajudar-me per fer el meu Treball de Recerca i això és tot el havíem de fer. Moltes gràcies.

10.4.- Annex 4: Entrevista

Per fer la entrevista a Mª Ángeles Calero vaig anar al rectorat el Lleida el 01-12-16 on ens vam trobar. Li vaig fer 10 preguntes relacionades amb el feminisme per saber què en pensava algú amb una opinió professional. L'entrevista la vam fer en castellà a petició d'ella. Aquest ha estat el resultat:

Mª Ángeles Calero es profesora en la facultad de letras de Lleida, es catedrática y profesora de lengua Española y desde su tesis doctoral sobre las mujeres, se ha dedicado en una parte de su ámbito de investigación y docencia a los estudios de género. Eso la llevó hace 25 años a constituir junto con otras cuatro mujeres, Eulalia Vega, profesora de historia –que fue la promotora-; Agnès Pardell, profesora de derecho; Pepa Bru, profesora de geografía; Silvia Puertas, antigua profesora de antropología –ahora trabaja en el Ayuntamiento de Lleida en el “àrea de la dona”- y Mª Ángeles Calero, todas compañeras de la UdL, la creación del “Seminari Interdisciplinari d'Estudis de la Dona” que es una asociación universitaria creada en el año 1991 que sirvió para que todas ellas se sintieran de alguna manera integradas y apoyadas mutuamente, ya que en aquella época los estudios de género, salvo en el ámbito de la historia, eran considerados estudios folclóricos, poco científicos y las personas que se dedicaban a eso tenían una imagen de poco rigurosas y de interesadas por cosas banales.

Estas cinco mujeres sentían que había un vacío en la categoría de género de sus respectivos ámbitos y decidieron reproducir lo que ya se hacía en otras universidades más grandes como en la de Granada, la UAB, la autónoma de Madrid...y crear un Instituto de Estudios de la Mujer –como no tenían suficiente dinero crearon un seminario en vez de un Instituto-.

¿Cuál es la aportación más importante que consideras que has hecho en relación al feminismo?

Bueno, aportación individual es difícil. Si acaso sería en mi ámbito de estudio, ya que mis investigaciones han servido para hacer evidentes ciertos aspectos

de las relaciones entre lengua y pensamiento y por lo tanto, en cómo la lengua está condicionando nuestra manera de concebir a las mujeres y a los varones. O sea, cómo la lengua influye en la mentalidad colectiva y nos hace ver lo que no es. No nos hace ver la realidad sino la concepción que tiene nuestra comunidad de la realidad y como pertenecemos a una sociedad patriarcal, nos hace ver con unas gafas de patriarcado.

Yo diría que, si acaso, individualmente ha servido porque lo he hecho desde el feminismo y que ha servido, dentro de mi ámbito como un avance para dignificar los estudios de género en la lingüística.

Aunque también hay una aportación muy importante como grupo con el seminario, porque hicimos visible en la universidad que era necesario introducir en la investigación lo que llamamos la *categoría de género* pero que también había que introducirla en el ámbito docente. Que había que replantearse los planes de estudios para introducir a las mujeres.

¿Cuáles crees que han sido las principales precursoras del feminismo en Lleida?

A través de la Universidad tuve contacto con el grupo “Dones de Ponent”. Me consta que este grupo es uno de los primeros que hubo aquí y que la mayoría de feministas históricas de Lleida provienen de aquí. En cambio en la Universidad hemos sido nosotras, las del seminario. No quiero decir que no hubiera feministas que ejercieran como tal, pero así como la militancia feminista surge con Eulàlia Vega y su grupo de “Recerca Històrica de la Dona”, cuando fue evidente que cuantas más éramos más repercusión teníamos, nos invitó a formar parte del proyecto. Y del seminario, no te digo que haya sido el único, pero sí el más potente y el que ha tenido una mayor continuidad. Bien es verdad que desde que está el centro Dolors Piera, en cierta medida nos retiramos de nuestro último objetivo que era que se institucionalizara el feminismo en la UdL, pero seguimos velando por la causa.

¿Cómo definirías el feminismo?

El feminismo es una visión de la realidad, es decir, no es ni siquiera un ideal político. Es una visión crítica que te hace preguntarte si eso que está sucediendo, eso que tú estás viendo, eso que te están diciendo, tendría el mismo efecto si se cambiaran los papeles. Es decir, si allí donde hay mujer pusieras hombre y allí donde hay hombre pusieras mujer. Entonces, si haciendo este cambio lo que tú ves, lo que tú oyes, genera un efecto idéntico, es que eso no está marcado desde un punto de vista sexual. Pero si haciendo el cambio tú ves que no tiene el mismo valor cuando los protagonistas son unos o son otros, entonces allí hay un desequilibrio.

El feminismo desde mi punto de vista es una visión de la realidad en la que se tiene en cuenta el valor social que se confiere a mujeres y varones. Es el que intenta averiguar qué hay de cultural en la repartición de los roles. También son unas gafas. Es como cuando te pones unas gafas de sol, que lo ves todo de otra manera –o sea, ves las mismas cosas pero de distinta forma-. Que te hagas preguntas que no te haces habitualmente.

¿Con qué obstáculos se encuentra el feminismo en nuestra sociedad?

Pues con muchos. El primero es la devaluación del feminismo. Este, como hemos dicho, tiene muchas definiciones y esas definiciones son fruto, sin duda, de la evolución misma del feminismo y son también fruto de los intereses políticos. Así que éste sería el primero de los obstáculos, el cómo la sociedad hoy entiende el feminismo y lo valora.

El segundo sería la falacia de que las mujeres y los hombres somos iguales. Creemos que somos iguales –sobre todo la gente joven- pero en el momento en que llegas al mundo laboral, ahí es cuando te chocas con la dura realidad y ves todas las desigualdades que aún siguen en nuestra sociedad. Además, siempre se espera cierto oficio de las mujeres como por ejemplo profesora, enfermera, médico, filóloga o historiadora, es decir, la reproducción de los estereotipos femeninos como el cuidado, la enseñanza o el trabajo social.

Si no nos damos cuenta de con qué sutileza nos están discriminando desde niñas y del modelo masculino y no andrógino que se promueve en las

escuelas, no podremos cambiar las cosas. Hay que crear un modelo que combine lo mejor de lo femenino y lo mejor de lo masculino al que los niños y niñas puedan ver como un referente al que seguir, independientemente de su género.

Por ejemplo, hay estudios recientes que han demostrado que en algunas asignaturas –sobre todo en matemáticas- las niñas reciben mucha menos atención que los niños por parte del profesor –independientemente de su género. Incluso se dieron cuenta de que cada 100 palabras que se dirigían a un chico en esta clase, solo 33 se dirigían a chicas.

Sí que es cierto que las riñen menos, pero también reciben mucha menos motivación por parte de los profesores. Así que, llegados a este punto, yo me pregunto cuán extraño es que los que más destacan en las asignaturas de números sean los chicos.

En tercer lugar, tenemos la creencia de que las mujeres deben ser como los hombres y la perpetuación de los roles. Por ejemplo, la ropa y los cortes de pelo unisex; éstos no tratan de hacer que el hombre vista o se peine como una mujer si no al revés, que una mujer se vista y se peine como un hombre. También que el modelo jerárquico de los puestos altos laborales, que es típicamente masculino, las mujeres lo reproducimos como masculino también. Me explico: cuando eres una mujer con un alto cargo e intentas aplicar un funcionamiento típico de los grupos de mujeres, que consiste en repartir la responsabilidad entre todos para que esa parte de responsabilidad les motive para que se sientan implicados en el proyecto, algunas mujeres y la mayoría de hombres interpretan que estás repartiendo tu poder porque no tienes capacidad de mando. Y como no tienes liderazgo, porque no sabes ser líder, parece que serlo consiste en quedarse todo el poder para uno mismo porque tú eres la que manda, en lugar de decir; bueno, yo coordino, yo doy la idea, yo os llevo hacia donde creo que hay que ir pero entre todos hacemos el proyecto.

¿Crees que hay relación entre el machismo y la homofobia?

Yo creo que sí porque el machismo se fundamenta en un reparto muy claro de los roles sexuales, o sea, hombre y mujer. Y eso lo explica desde un punto de vista biológico, porque los argumentos que siempre se han dado para hacer que la mujer no hiciera ciertas cosas, es la característica que las mujeres pueden quedarse embarazadas. Esta situación se da porque tiene que haber un control sobre la procreación para asegurarse de que el hijo es de una mujer con su hombre y no de otro para perpetuar los genes familiares. Obviamente la relación homosexual no tiene cabida aquí ya que no puede procrear, por lo tanto lo que hace es estorbar al patriarcado. Así que si estorba, el patriarcado crea una visión de la realidad donde dice que los homosexuales son unos parias y unos marginados. Si luego además le añades la cuestión práctica, los hombres heterosexuales son los que han controlado tradicionalmente la relación sexual y las mujeres tradicionalmente han sido las víctimas de los abusos sexuales, las violadas, la trata de blancas... y quien lo perpetuaba era el varón. Claro, en la relación homosexual el varón puede convertirse en víctima de otro varón y entonces hay que protegerse de quién puede convertirte en víctima cuando en realidad lo que tiene que hacer el patriarcado es aprender a controlarse. Así que, para mí, está claro que el machismo va de la mano de la homofobia.

¿Existe o ha existido alguna sociedad feminista?

Si lo que quieres decir es si ha existido el matriarcado, ha existido y en algunos lugares existe. En los humanos, la mayoría de sociedades que han sido matrilineales, las mujeres eran las que tenían el poder, pero los hombres de la familia de la "madre" también tenían poder. En cambio, las mujeres de la familia del "padre" no tenían ningún papel. O sea, el matriarcado no es el equivalente en femenino del patriarcado.

Y sobre sociedades feministas donde entendemos que son sociedades que hayan defendido los derechos de las mujeres y que observen la realidad teniendo en cuenta las diferencias sexuales y que éstas tienen una manifestación cultural, no te sabría decir. Pero sí ha habido sociedades donde las mujeres han tenido más derechos. Por ejemplo, las mujeres romanas tenían

más derechos que las mujeres francas o las visigodas. Pero todo es un ir y venir. Por eso las mujeres debemos estar alerta, porque el peligro del retroceso es constante. No podemos creer que hayamos llegado a la igualdad porque no es verdad.

Así que no creo que haya existido ninguna sociedad feminista. Matriarcal tal vez sí pero feminista no.

¿Crees que hombres y mujeres tenemos que ser iguales para acceder a la igualdad?

No creo que las personas tengamos que ser iguales sino que tenemos que tener iguales oportunidades. Pero iguales no, porque es que nadie es igual. Para mí, en este sentido la igualdad es una falacia.

Las personas debemos tener las mismas oportunidades y la obligación que tienen los gobiernos es que esas oportunidades sean reales. Y si eso significa la discriminación positiva –ofrecer más al más necesitado- ¡olé tu salero!

La igualdad de oportunidades tiene que estar ya en la escuela. Y tiene que ser desde todos los puntos de vista –sexual, étnico, lingüístico...- porque todo el mundo está en situaciones diferentes.

¿Crees que la educación de las nuevas generaciones es importante para poder llegar a una solución?

Hombre, la educación siempre es la base de todo. Si tú introduces ciertos valores, ciertas ideas y cierta visión de la realidad, esos niños tienen automáticamente una actitud determinada. Si vives en un país donde la honestidad es un valor, es más raro que haya corrupción. Si vives en un país donde se promueve la solidaridad, la gente se ayuda. Y si lo promueves desde la infancia estás sembrando adultos responsables y con buenos valores.

La educación es la que hará que el mundo se transforme pero esta educación no solo está en la escuela sino que debe tratarse también desde casa y desde la sociedad. Así que o todos nos ponemos de acuerdo o si no podemos

ponernos todos de acuerdo en algún sitio tenemos que crear una visión crítica de la realidad, para que la gente pueda ponerse las gafas, que no tiene que ser estrictas del feminismo sino que pueden ser de igualdad.

¿Qué podemos hacer los jóvenes para llegar a una sociedad igualitaria?

Pues no creyéndoo todo lo que os dicen. Porque incluso el discurso feminista contiene incoherencias. Es inevitable porque el discurso feminista está elaborado por personas y las personas somos incoherentes.

Tenéis que tener una visión crítica y lamentablemente estamos en una época en la que se cree cualquier cosa que nos dicen. Precisamente en una época en la que hay información por todas partes. Así que en una época con tanta información que la puedes buscar, la puedes contrastar nos creemos lo primero que nos dicen. Y además sin ningún espíritu crítico. en épocas de tiranía la gente tiene actitudes más críticas. ¿Por qué? Porque la tiranía es tan evidente que la gente explota. La gente abre los ojos en algún momento. Pero en sociedades como las sociedades democráticas, donde se encuentra la falacia de la igualdad, la falacia de las oportunidades, la falacia de que todos podemos conseguirlo... al final todo es una gran falacia que nos creemos sin ni siquiera parpadear.

Entonces, los jóvenes lo primero que tenéis que hacer es no creeros todo lo que se os dice y adoptad una actitud crítica. Preguntaos las cosas porque si os hacéis preguntas descubriréis las mentiras de cualquier discurso.

10.5.- Annex 5: Guió xerrada feminisme

Aquest és el guió de la xerrada que vaig crear i després vaig exposar als nois i noies d'una classe de 3r d'ESO del meu institut:

DIAPOSITIVA 1:

Hola a tots i a totes, sóc l'Ariadna Rubí Ortiz, alumna de 2n de Batxillerat del centre i avui estic aquí per parlar amb vosaltres sobre feminisme.

Abans de començar vull fer un parell de preguntes:

- Us han fet mai alguna xerrada per parlar sobre violència de gènere?
- Us han fet mai alguna xerrada per parlar sobre desigualtat de gènere?

Però, quantes vegades us han fet una xerrada per parlar sobre igualtat de gènere i com ajudar a eradicar-la?

El que passa és que tothom sap que la desigualtat de gènere és un problema existent sobre el qual se us ha d'educar però el veritable problema és que se us ensenya malament.

Jo no vinc aquí per parlar simplement del problema perquè ja el coneixeu de sobres. Sóc aquí per parlar-vos de com solucionar-lo ja que no us serveix de res conèixer el problema si ningú us diu com ajudar.

DIAPOSITIVA 2:

Bé, anem a lo important; què és el feminisme? Algú ho sap?

El feminisme és la creença que homes i dones haurien de tenir les mateixes oportunitats; podríem dir que és sinònim d'igualtat de gènere.

No obstant, heu de saber que la paraula enganya. Molta gent creu que feminisme és el contrari de masclisme. Si ho heu pensat, tranquils, no sou els primers ni sereu els últims. En realitat, el contrari de masclisme es diu femillisme. Són moviments molt diferents.

DIAPOSITIVA 3:

A qui beneficia el feminisme?

Bé, comencem des del principi. El moviment feminista es remunta al segle XVII, un temps on les dones es trobaven en una situació d'immensa desigualtat. Òbviament, en aquells dies el homes tenien tots els privilegis així que no era necessari crear un moviment que els ajudés. Així va néixer el feminisme. En el seu origen era un moviment destinat a lluitar pels drets de les dones i intentar aconseguir la igualtat de gènere. Com tot, el feminisme ha evolucionat i amb el temps els i les feministes en hem adonat que la igualtat de gènere no vol dir tractar a tothom de la mateixa manera sinó donar a cada individu el necessari perquè tinguin les mateixes oportunitats que els altres.

Així que avui en dia el feminisme beneficia a tothom. És un moviment que va des d'intentar que les oportunitats femenines siguin iguals que les masculines fins a intentar superar els estereotips de gènere que hi ha, per tal que tots, homes i dones, pugin expressar-se de la millor forma possible.

DIAPOSITIVA 4:

Ara que hem deixat clar què és i a qui beneficia passem a veure com podem ajudar a eradicar la desigualtat de gènere.

Algú té alguna idea de com? Doncs, la clau som nosaltres, una nova generació. És molt difícil canviar el pensament dels adults ja que pensen que les seves creences són les correctes i tot i que molts dels adults són conscients del problema n'hi ha molts d'altres que no i aquest és el problema. La feina ara recau sobre nosaltres ja que els éssers humans tendim a reproduir els estereotips que hem vist a les nostres famílies i , per tant, és difícil trencar aquesta cadena.

Ens uns anys serem nosaltres els que tindrem empreses, serem nosaltres els que tinguem fills i serem nosaltres els que seran els nous presidents del país; per tant, serà nostra la feina de fer un món millor.

DIAPPOSITIVA 5:

I un món millor no comença per les energies renovables o per fer que les importacions i exportacions funcionin. Un món millor comença per nosaltres, els humans. I el primer que hem de fer es tractar-nos amb respecte i dignitat, tan a homes com a dones.

El respecte és la base de qualsevol tipus de relació i per aconseguir un respecte mutu hem de tenir una ment oberta i no jutjar als altres.

Bé, en realitat, hi ha una cosa més important que el respecte. És la educació. La igualtat s'ha d'ensenyar. No és una idea amb la que ja naixem a la nostra ment. És un procés llarg d'aprenentatge. I on aprenem nosaltres? Doncs principalment a casa i a l'escola per tant és essencial que en els dos àmbits estiguem ben educats. Vosaltres ja ho esteu però la vostra feina serà ensenyar què és la igualtat i el feminisme als vostres fills i filles si es que decidiu tenir-ne.

També podeu ajudar construint models de parella amb un repartiment equitatiu de les tasques de la llar, o intentant no seguir els estereotips que se'ns imposen.

DIAPPOSITIVA 6:

Crec que tot això no serveix gaire si no ho veieu reflectit en exemples així que n'he buscat alguns.

Per exemple; segons un estudi de IDESCAT el 54% de les dones assumeixen la totalitat de les feines de la llar mentre que en els homes només és un 3%.

També, com podeu veure, la diferència salarial és significativa ja que a la unió europea per cada sou complet que guanya un home, una dona guanya un 17,3% menys.

I que me'n dieu del fracàs escolar? El masculí és un 12% més alt que el femení.

I per acabar, els accidents de tràfic. En aquestes xifres es veu clarament que hi ha un problema de masculinitat. Els vehicles es consideren un representant del sexe masculí i això acaba repercutint en les seves pròpies víctimes perquè molts d'aquests nois acaben sent víctimes mortals dels accidents.

DIAPOSITIVA 7:

Així que feta tota aquesta explicació us dono les gràcies per haver-me escoltat i un convidó a reflexionar en algun moment sobre el tema. Moltes gràcies.

10.6.- Annex 6: Enquesta Xerrada

Vídeo “Centenari de l'accés de les dones a la universitat espanyola”:

1.- Quina classe va ser la que va estar principalment destinada a l'àmbit privat i domèstic?

Classe social baixa/ Classe social mitjana/ Classe social alta

2.- Al 1871 Maria Elena Maseras va ser:

Admesa a la universitat i a classe/ Admesa a la universitat però no a classe/ No admesa a la universitat

3.- A quin any les dones van ser acceptades a entrar a la universitat Espanyola?

8 de març de 1910/ 8 de març de 1925/ 8 de març de 1906

Sobre la xerrada:

1.- Sabies què era el feminisme abans de fer la xerrada?

Sí / No / En tenia una idea general

2.- T'ha quedat clara la definició del terme després de la xerrada?

Sí / No / Ns/Nc

3.- T'ha quedat clar com pots ajudar a eradicar les desigualtats de gènere?

Sí / No / Ns/Nc

4.- Ha entès a qui beneficia el feminisme?

Sí / No / Ns/Nc

5.- Creus que has après coses noves?

Sí / No / Ns/Nc

6.- De l'1 al 10, com puntuaries la xerrada?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10